

MED NAMI

Duh Assisija in Brezmadežna

XXXIV. leto • 2024

3

*Svetosti ne ustvarja zgradba,
podobe ali oprema v njej, ampak
samo živi Kristus v svojem
osebnem delovanju.*

p. Anton Borovnjak.

Kazalo

- 3 Uvodnik
- 4 Duhovni pogledi
- 8 Papež Frančišek Frančiškovicim
- 10 Svetopisemske ikone
- 12 Luč svete Klare
- 13 Pogovor
- 18 Brezmadežna
- 20 Biseri molitve
- 22 Frančiškov svetni red
- 23 Med minoriti
- 26 Utrinki iz Assisija
- 28 Otroci med nami
- 29 Reportaža
- 32 Obletnice
- 35 Iz Frančiškovih revij
- 36 Razvedrilo z Gospodom
- 37 Obvestila

Naslovnica: *Vsako hišo naredite za cerkev. Ali niste vi odgovorni za zveličanje vaših otrok in vaših služabnikov in ali ne boste nekoč morali zanje dajati obračun? Kakor bomo mi pastirji dajali odgovor za vaše duše, tako bodo tudi družinski očetje pred Bogom odgovarjali za vsako osebo svoje hiše, za ženo, otroke, strežnike.*

sv. Janez Zlatousti

MED NAMI

Duh Assisija in Brezmadežna

Nadaljevanje revij DUH ASSISIJA med nami in BREZMADEŽNA.

Izhaja štirikrat letno.

Izdaja: Slovenska minoritska provinca sv. Jožefa, Minoritski trg 1, Ptuj

Uredniški odbor: Janja Ahčin, Doroteja Emeršič, p. Martin Gašparič, p. Igor Salmič, p. Andrej M. Sotler, p. Slavko Stermšek, p. Janez Šamperl

Glavna urednica: Doroteja Emeršič

Odgovorni urednik: p. Milan Kos, provincialni minister

Tehnični urednik: p. Matei Senteš

Fotografije: Ubald Trnkoczy, Benjamin Verdenik, Helena Rebek, Doroteja Emeršič, arhiv

Fotografija na naslovnici: Ubald Trnkoczy

Lektorica: Barbara Rodošek

Prelom in priprava za tisk: Salve d.o.o. Ljubljana

Tisk: Tiskarna Povše

Naslov uredništva: Minoritski trg 1, 2250 Ptuj

Elektronska pošta: doroteja.emersic@gmail.com

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki.

ISSN 1854-7990

Vstop v svetost evharističnega prostora

Ob besedi evharistija je naša prva misel oltarna miza in oltarni prostor – prezbiterij, ki je v cerkvi veljal za prostor klerikov in je bil do II. vatičanskega koncila ograjen z obhajilno mizo, ki je spominjala na ograjo, ločnico med prezbiterijem – prostorom za prezbiterje – duhovščino in preostalim prostorom v cerkvi. Širše gledano pa je lahko evharistični prostor mesto, kjer obhajamo evharistijo; to pa je celotna cerkev kot sveti prostor ali Cerkev kot občestvo zbranih vernikov ob duhovniku, ki obhaja evharistično daritev, sveto mašo. Če zaidemo še širše, je vsak izmed nas svet in lahko postane prostor, mesto evharistije, ko prejme Najsvetejše in postane »živa monštranca«.

Pri vstopu v Cerkev – občestvo smo bili obliti s krstno vodo in tako oprani madeža izvirnega greha in ostalih grehov ter postali tempelj Svetega Duha. Pri vstopu v cerkev – svetišče se z blagoslovljeno vodo pokrižamo in obudimo spomin na sveti krst. To znamenje nas spomni in opomni, da »stopamo na sveto zemljo« in da so vrata cerkve ločnica med »dvema svetovoma« in dvema časoma, svetnim in svetim. Vstop v (C)cerkev, pa naj bo skozi umetelna ali preprosta vrata cerkve ali po zakramentu svetega krsta v občestvo, je vedno prehod iz posvetnega v sveto, je vstop v svetost evharističnega prostora. To je misel, ki jo je vredno ohraniti in se nanjo spomniti vsakokrat, ko skozi cerkvena vrata vstopamo v notranjost svetišča ali ko v pogovoru vstopamo v intimni prostor sočloveka in se dotikamo njegove notranjosti, pred katero bi bilo, tako kot pred Najsvetejšim v cerkvi, treba poklekniti.

p. Andrej Sotler

Jaz sem vrata življenja. Prosim, naj vstopijo vsi tisti, ki iščejo nebeško veselje!

p. Anton Borovnjak

Svetost liturgičnega prostora nam kaže občestvo, ki moli

Če so prvi kristjani lahko pogrešali lastne bogoslužne prostore, pa se nikoli niso mogli odpovedati temu, da bi se kot občestvo zbirali, poslušali Božjo besedo in obhajali Kristusovo velikonočno skrivnost. In ravno to je tisto, kar daje bogoslužnemu prostoru namen in ga dela svetega. Kajti liturgični prostor ni svet sam po sebi. Svetosti ne ustvarjajo zgradba, podobe ali oprema v njej, ampak samo živi Kristus v svojem

osebnem delovanju. Še preden vstopimo v liturgični prostor, da bi obhajali bogoslužje, se moramo zavedati, da je le-ta svet zaradi Kristusove navzočnosti in zaradi dogodka velikonočne skrivnosti (obhajanje evharistije in drugih zakramentov), ki se v tem prostoru obhaja. Zato je eno izmed najpomembnejših znamenj, ki nam spregovori o svetosti liturgičnega prostora, ravno občestvo, ki se v njem zbere k obhajanju bogoslužja.

V obredniku Posvetitev cerkve beremo: »Po svoji smrti in vstajenju je Kristus postal pravi in dovršeni Božji tempelj, ki je zbral svoje pridobljeno ljudstvo, ki si ga je pridobil za ceno svoje krvi. To Božje ljudstvo je v edinosti Očeta in Sina in Svetega Duha združena Cerkev ali iz živih kamnov zgrajeno Božje ljudstvo« (1 Pt 2,5). Nova zaveza namreč potrjuje, da Bog ne prebiva v prebivališčih, ki so narejena s človeškimi rokami (Apd 17,24; 1 Kr 8,27), ampak prebiva v občestvu, prebiva v svoji skupnosti, ki je živa zgradba, zgrajena iz živih kamnov (1 Kor 3,16; 6,19; 2 Kor 6,16; 1 Pt 2,5), katere »temeljni kamen« je Kristus po Svetem Duhu (Ef 2,20–22). Vsaka cerkvena stavba je tako vidno znamenje

Začetki Cerkve v ‚domačih cerkvah‘

Iz zgodovine prvih kristjanov je razvidno, da ti v začetku niso posedovali posebnih stavb za molitev in obhajanje bogoslužja. V Apostolskih delih namreč beremo, kako so po binokostih apostoli in učenci še vedno vsakodnevno obiskovali jeruzalemski tempelj in sinagoge ter se po svojih domovih zbirali pri lomljenju kruha (izraz apostola Luka za obhajanje evharistije) (Apd 2,46; 5,42). Domovi apostolov in učencev so bili torej prve »cerkve« kristjanov. Sčasoma so posamezni premožnejši kristjani dali na razpolago za zbiranje občestva svoje domove (ali vsaj kakšen prostor). Kar nekaj pričevanj o tej *domus Ecclesiae* oziroma v prevodu ‚domača cerkev‘ imamo zapisanih v Novi zavezi. Apostol Pavel zapiše, da so se kristjani v Efezu zbirali v hiši Ákvila in Priske (1 Kor 16,19), v Kolosah v hiši Filemona (Flm 1,2), medtem ko so se v Laodikeji zbirali v hiši Nimfe: »Pozdravite brate v Laodikeji ter Nimfo in Cerkev v njeni hiši« (1 Tes 4,15). Po letu 313, ko je krščanstvo v rimskem cesarstvu postalo dovoljeno, so kristjani začeli graditi stavbe, namenjene samo za bogoslužje. Najstarejše krščanske cerkve torej spadajo v konec 3. in začetek 4. stoletja in jih prav tako najdemo v Siriji. Iz tega izhaja, da je Cerkev kot skupnost obstajala veliko prej, preden so bile zgrajene cerkve, in da so torej kristjani približno dve stoletji živeli in delovali, ne da bi imeli svoje bogoslužne prostore. Seveda so z gradnjo prvih cerkva le-te pridobile pomen in so postale praktično nepogrešljive za obhajanje krščanskega bogoslužja.

edinega pravega templja, to je Kristusa in njegovega skrivnostnega telesa, ki je potujoča Cerkev na zemlji. Ta Cerkev je pravi prostor krščanskega bogoslužja, ki ga je Kristus nakazal Samarijanki: »Pravi častilci bodo častili Očeta v duhu in resnici« (Jn 4,23). Samo zaradi občestva in zaradi Kristusa, prisotnega med njimi, lahko kraj, kjer se zbirajo kristjani, imenujemo sveti prostor.

Cerkvena vrata kot znamenje Kristusa

Eden izmed prvih elementov, ki nas vabi k vstopu v ta sveti prostor in k praznovanju velikonočne skrivnosti, je atrij s cerkvenimi vrati. Včasih se je do cerkvenih vrat treba povzpeti po stopnicah. Tudi to vzpenjanje po njih ima duhovni pomen. Romano Guardini zapiše: »Neštetokrat si se povzpel po njih. Toda ali si prodrl v to, kar se je takrat dogajalo v tebi? Ko se vzpenjamo po stopnicah, se ne vzpenjajo le naše noge, ampak celo naše bitje, vse, kar smo. Tudi duhovno se vzpenjamo. In če to počnemo zavestno, si lahko zamislimo, da se vzpenjamo na tisto višino, kjer je vse veliko in dovršeno: to je v nebesa, kjer prebiva Bog. Zato, ko se vzpenjaš po stopnicah, ti le-te pravijo: 'Sedaj se dvigaš v hišo molitve, bližje Bogu.' Naprej v ladji boš zopet našel stopnice na poti do oltarja. Oltar je prag večnosti. Zato se zavestno vzpenjaj po stopnicah, zavedajoč se, da se dvigaš k Bogu.«

Ko se enkrat povzpnejo po stopnicah, pridemo do cerkvenih vrat, skozi katera vstopimo v cerkev. Cerkvena vrata imajo v krščanski tradiciji in bogoslužju izjemno pomembno mesto. Prej omenjeni Romano Guardini zapiše, da cerkvena vrata niso luknja v steni, skozi katero se samo preprosto vstopa in izstopa iz prostora, ampak so polna simbolike. Kako pomembno mesto so imela vrata, je še posebej vidno v romanskih in gotskih cerkvah, kjer so vhodna vrata mogočna in bogato okrašena z različnimi figurami in napismi. Eden izmed najstarejših napisov na cerkvenih vratih, ki so ga našli v Milanu, pomenljivo pravi: »Jaz sem vrata življenja. Prosim, naj vstopijo vsi tisti, ki iščejo nebeško veselje; On, ki se je rodil iz devištva in ni bil rojen od človeka, bo rešil tiste, ki vstopajo, in podpiral tiste, ki se vračajo.« Nekateri starodavni obredniki so med drugim predvidevali, da se za slovesne praznike poleg oltarja s cvetjem okrasijo tudi vhodna vrata. Vse to kaže na njihovo pomembnost. Ker je Jezus v evangeliju samega sebe imenoval vrata k ovcam (Jn 10,7–9), so cerkveni očetje v cerkvenih vratih videli znamenje samega Kristusa. Cerkvena vrata so tako veljala za prehod, ki ga

morajo ljudje uporabiti, da bi preko Kristusa prišli do Očeta in poslušali njegovo besedo. Ko prestopimo prag cerkvenih vrat, gre v resnici za prehod iz ene resničnosti v drugo, iz posvetnega hrupa v prostor življenja, vstop v svatbeno dvorano. Cerkvena vrata so tudi znamenje vere, so prag vere, prehod odločitve. Na to nas spominja tudi blagoslovljena voda, ki jo najdemo ob vratih. Spominja nas na krst, na ta prag vstopa v življenje milosti in v občestvo Cerkve.

»Kaj pomaga kamnita Božja hiša, če ti sam nisi živa Božja hiša?«

Ker v bogoslužju veliko znamenj in gest naredimo samodejno, ne da bi se zavedali njihovega globokega pomena, se nam tudi prehod skozi vrata lahko zdi samo-umeven in brez posebnosti, a ta prehod ima, kot smo videli, bogato simboliko. Zato prej omenjeni Guardini pravi, da cerkvenih vrat nikoli ne smemo prečkati prehitro oziroma v naglici. Skoznje je treba vstopiti počasi oziroma se skoraj ustaviti v premišljevanju, zavedajoč se, kam vstopamo. Prav tako naredimo znamenje križa z blagoslovljeno vodo počasi in dostojanstveno, zavedajoč se daru, ki nam je bil s krstom podarjen. Ta dar je življenje.

Ko vstopimo skozi vrata v cerkev, tako Guardini, nehote dvignemo glavo in oči kvišku. »Pogled se obrne navzgor in zaobjame širino prostora. Ves prsni koš se razširi, tudi duša se razširi. Velik, visok prostor cerkve je podoben neskončni večnosti nebes, v katerih prebiva Bog. To začutimo v navzgor obrnjenih stebrih, v širokih, trdnih stebrih, v vzvišenem sklepniku: da, to je Božja hiša. In vrata, skozi katera vstopimo, nas vpeljejo v to skrivnost. Vabijo nas, da odložimo, kar je malenkostno, da se otresemo vsega, kar nas utesnjuje. Razširimo prsi. Dvignimo oči. Osvobodimo svojo dušo. To je Božji tempelj in podoba nas samih. Kajti tempelj živega Boga smo, naše telo in naša duša. Kaj ti namreč pomaga lesena in kamnita Božja hiša, če ti sam nisi živa Božja hiša? Kaj ti pomagajo visoki portali in težka vrata, če se v tebi ne odpirajo vrata srca in Kralj slave ne more vstopiti?«

Vstopni spev

Cecilija Oblonšek

Pesem, ki uglasti srca na obhajanje evharistije

Človek lahko z občudovanjem strmi, kako modra mati je Cerkev in njeno bogoslužje, ki osebo z materinsko nežnostjo in očetovsko jasnostjo vodi v skrivnost. Pesem je eden od gradnikov, ki vernika – potem ko je pripravil telo in duha že v soboto oz. pred praznikom zvečer (prekinitve dela, čiščenje, priprava oblačil), se (po stopnišču) povzpel do bogoslužnega prostora, vstopil skozi vrata in naredil križ v spomin na krst – 'uglasti' z glasovi drugih vernikov, s svojim sporočilom pa njihova srca vpelje v skrivnost, ki se obhaja. Tistim, ki radi pojejo, je všeč, da se v bogoslužju poje, drugi raje zgolj poslušajo glasbo, nekateri pa raje ne bi slišali petja v bogoslužju. A dejstvo je, da če želimo slovesno obhajati bogoslužje, leto sploh ne bi moglo obstajati brez petja, tako trdijo cerkveni dokumenti (B 112); pri tem je ključno, da petje ljudi ne manjka! Bilo bi zanimivo govoriti o vseh glasbenih delih maše, a bi potrebovali veliko prostora, zato se danes osredotočimo na vstopno pesem ali vstopni spev oz. introit, kot se strokovno imenuje.

Péta Božja beseda nas osredotoča

V latinskem jeziku tej pesmi rečemo *introitus* in ima namen, »da opravilo začne, poveže zbrane v občestvo, uglasti njihova srca v skrivnost liturgičnega časa ali praznika in spremlja sprevod mašnika in njegovih pomočnikov« (uvod v Rimski misal 47). A moč samega vstopnega speva ne more biti izražena v polnosti, če ob tem ni dejanja 'odprtja' slavja, ki se izrazi v obrednem gibanju, torej v vstopni procesiji. Tako skoraj ne moremo govoriti ločeno o teh dveh stvarnostih, vstopni pesmi in procesiji, ki se dogaja med petjem. Gre za organsko povezana elementa, ki človeka vabita, da ne ostaja v raztresenosti vsakdanjika, ampak postaja častilec, in to z besedo in kretnjo. Vstopna himna nam je še nekako znana v naših bogoslužjih (predstavljajmo si npr. slovesnost birme in kako birmanci skupaj s škofom v procesiji pristopajo k oltarju, vsa cerkev pa prepeva himno v čast Svetemu Duhu), manj blizu pa nam je petje spevov, ki jih že od nekdaj predvideva rimska liturgija in so se peli ter se lahko še danes pojejo po koralnih in drugih napevih. Pri teh napevih gre za čudovite uglastitve vrstic psalma, ki so vsaki nedelji lastne, torej vsako nedeljo drugačne (nekateri lahko poslušate na povezavi <https://cerkvena-glasba.si/qr/vstopni>), besedilo Svetega pisma, ki ga prinašajo, pa resnično vpelje v vsebino tiste nedelje. Lep primer te modrosti Cerkve: na prvo postno nedeljo, ko beremo o Jezusovih skušnjavah, nam vstopni spev in vsi drugi spevi tega bogoslužja prinašajo Ps 91, ki ga je hudič v evangeliju tiste nedelje citiral Jezusu ("Če si Božji Sin, se vrzi dol, kajti pisano je: »Svojim angelom bo zate zapovedoval.«" (Mt 4,6)). Kako sprevržen je hudi duh, je vidno po tem, da je prav s psalmom, ki zagotavlja Božje varstvo v vsakem trenutku, skušal zavesti Božjega sina v greh napuha. A kdor moli besede tega psalma, kot bi naj to počeli skozi celotno evharistično bogoslužje prve postne nedelje, se lahko prav preko molitve z besedami psalma uspešno bori proti napuhu. Žal ta poudarek umanjka, če na tem mestu namesto prepevanja Božje besede pojemo kaj drugega.

Načini petja vstopnega speva

Kdo naj bi pel vstopni spev oz. vstopno pesem? Cerkevna zakonodaja nam daje prav vse možnosti, torej da poje »pevski zbor izmenjaje z ljudstvom ali na enak način pevec in ljudstvo« ali pa vstopni spev v celoti »poje ljudstvo ali zbor sam«, kot je pri nas tudi najpogostejša praksa. A je dobro prebrati 'navodila', da zlasti cerkveni glasbeniki ozavestimo, koliko različnih možnosti

nam daje Cerkev! Prav v tem naj bi se izkazovala naša ustvarjalnost, da poiščemo raznolike možnosti petja te pesmi, ki je ob hoji proti oltarju (procesija) prvi obredni element, ki nas vpelje v skrivnost praznika. Torej lahko to pesem enkrat poje vse ljudstvo, drugič ljudstvo poje odpev, solisti ali zbor pa kitice, tretjič poje celotno pesem samo pevski zbor ... Ta raznolikost še dodatno podčrta dejstvo, da je vstopni spev del *propria*, eden od t. i. spremenljivih oz. maši lastnih delov. Ti deli bodo, za razliko od drugih, stalnih delov maše (Gospod usmili se, Svet ...), ki pomenijo stalnico v bogoslužju, prinašali pestrost v načinih izvajanja, pa seveda tudi v raznolikih uglasbitvah, besedilo pa je tisto, ki ga predpisuje Cerkev. Kakšna glasba je primerna na tem mestu evharističnega slavlja? Liturgična navodila tu predpisujejo spev

(t. i. antifono) z ustreznim psalmom ali temu podobno 'drugo pesem', ki ji uvod v Rimski misal daje zelo jasne kategorije (čl. 48). V naših slavjih najpogosteje izberemo pesem, ki je povezana z liturgično dobo (v adventu adventno ipd.) ali z določenim praznikom ali godom (npr. *V raju blaženem* na god sv. Frančiška); to ni narobe, če se res sklada z vsebino dobe (npr. advent), dneva (npr. 2. adventna nedelja) in trenutkom znotraj bogoslužja (npr. za vstop).

Zelo dobra možnost je še Preprosti gradual in pesmi iz njega – to je zanimiva pesmarica, ki jo je Cerkev pripravila za župnijske skupnosti in prinaša zelo preproste koralne napeve, ki ustrezajo vsebini določene maše in prav tako prinašajo péto Božjo besedo (primeri posnetkov so iz te pesmarice). Če pa bomo kar na splošno izbirali pesmi, tudi če imajo lepo pobožno besedilo, pa to ni dobra rešitev, saj nas v tem primeru glasba ne osredotoča na bogoslužje, ampak kot zgolj okrasek utegne celo raztresati in prekinjati obhajanje.

Iz teorije v prakso

Ob kakšni slovesnosti bo dobrodošlo, da se pri slovesnem bogoslužju sicer res zapoje kakšna skupna himna, primerna liturgičnemu času ali prazniku, potem pa vsaj med kajenjem oltarja pevec, zbor ali celo ljudstvo zapoje antifono (del pesmi, ki se ponavlja, kot kitice pa se pojejo vrstice psalma) z Božjo besedo, ki je predvidena. Pri rednih nedeljskih mašah, ko je pristop k oltarju precej krajši, pa lahko po vzoru svetopisemskega besedila, ki ga prinaša Rimski misal/ Gradual, pojemo predvideno svetopisemsko besedilo (lahko v koralnem napevu ali v sodobni uglasbitvi). Dobra rešitev za vpeljevanje takšne prakse so tudi naše uglasbitve spevov med berili, ki nam lahko služijo tudi kot vstopna pesem, če je to primerno: npr. vstopni spev na 10. nedeljo med letom je »Gospod je moja luč in moja rešitev ...« (Ps 27,1–2) in takrat bo več kot primerno, če bomo vzeli eno od znanih uglasbitvev tega psalma kot vstopno pesem z ljudstvom. Takrat število kitic (vrstic psalma) poljubno prilagajamo glede na to, kako dolgo pristop k oltarju traja (za razliko od petja psalma po berilu, ko moramo peti število kitic, ki ga predpisuje knjiga beril).

Spodbuda za konec

Vse to pisanje ne želi biti kakšna kritika tistih, ki se trudijo in izbirajo ljudske pesmi liturgičnemu času primerno; v primeru ljudskega petja težko v polnosti sledimo tem predpisanim besedilom, ker so to vernikom precej nove vsebine. Naj pa bo spodbuda zborovodjem, ki imajo na razpolago raznolik repertoar, in kantorjem, ki se upajo lotiti česa novega, da se ozremo na ta čudoviti zaklad Cerkve in obrišemo prah z njega. Za začetek prepevajte psalme kot spev med berili, v začetku, pri obhajilu ... naj Božja beseda rahlja zemljo naših src, da bodo pripravljene na prejela Kristusa, ki se nam daje v sveti maši.

Širiti evharistično kulturo

p. Milan Kos

Sveti oče Francišek je novembra 2018 sprejel v avdience udeležence plenarnega zasedanja Papeškega odbora za mednarodne evharistične kongrese. Med drugim je izpostavil pomen širjenja evharistične kulture ter v ospredje postavil tri temeljne drže: *občestvo, služenje in usmiljenje*.

Širiti evharistično kulturo

Temeljno vprašanje, ki ga je papež Francišek postavil v ospredje, je: Kaj pomeni obhajati evharistični kongres v modernem in multikulturnem mestu, kjer so evangelij in oblike verske pripadnosti postali obrobni? »Pomeni sodelovati z Božjo milostjo, da bi preko molitve in dejavnosti širili 'evharistično kulturo', to je način mišljenja in delovanja, ki je osnovan na zakramentu in se ga zaznava tudi onkraj cerkvene pripadnosti,« je poudaril papež in dodal: »V Evropi, ki je bolna zaradi brezbriznosti in zaznamovana s spori in zaprtostmi, kristjani od nedelje do nedelje obnavljajo predvsem preprosto in močno gesto svoje vere: zbirajo se v Gospodovem imenu in se prepoznavajo kot bratje in sestre. Tako se ponavlja čudež: v poslušanju Besede in v lomljenju Kruha tudi najmanjši in najponižnejši zbor vernikov postane Gospodovo telo, njegov tabernakelj v svetu. Obhajanje evharistije tako postane inkubator drž, ki rojevajo evharistično kulturo.«

Občestvo

Prva od teh drž je občestvo. Pri zadnji večerji je Jezus, kot znamenje svojega darovanja, izbral kruh in kelih bratstva. Iz tega sledi, da obhajanje Gospodovega spomina, med katerim se hranimo z njegovim Telesom in

Krvjo, zahteva in vzpostavlja občestvo z Njim in občestvo med verniki. Ravno občestvo s Kristusom je pravi izziv za evharistično pastoralo, pri kateri gre za pomoč vernikom, da komunicirajo z Njim, ki je navzoč v zakramentu, da bi živeli v Njem in z Njim v ljubezni in poslanstvu. K temu prispeva tudi evharistično bogoslužje izven maše, ki vedno predstavlja pomemben trenutek pri cerkvenih dogodkih. »Molitev adoracije nas uči, da ne ločimo Kristusa

Glave od njegovega Telesa, torej zakramentalno občestvo z Njim od občestva z njegovimi udi in posledično z misijonarskim prizadevanjem,« je zatrdil papež.

Služenje

Druga drža je služenje. S tem ko evharistična skupnost sporoča Jezusa Služabnika, tudi sama postane služabnica; ko je darovano Telo, postane telo, ki se daje za mnoge. Ko se neprestano vračajo v »zgornje prostore«, v naročje Cerkve, kjer je Jezus umil noge svojim učencem, kristjani služijo namenu evangelija, s tem da se vključijo v kraje šibkosti in težav, da bi postali njihov del in bi jih izboljšali. Papež je poudaril, da so v Cerkvi in družbi mnoge situacije, kamor je treba zlivati zdravilo usmiljenja z duhovnimi in telesnimi deli. Naštel je družine v težavah, mlade in odrasle brez dela, bolne in ostarele, ki so ostali sami, migrante, ki so zaznamovani s težavami in nasiljem, ter druge oblike revščine. »Na teh krajih ranjenega človeštva kristjani obhajajo spomin na križ in ponavzočajo evangelij Jezusa Služabnika, ki se je izročil iz ljubezni. Krščenci tako sejejo evharistično kulturo, ko postanejo služabniki ubogih, ne v imenu neke ideologije, ampak v imenu samega evangelija, ki postane življenjsko pravilo posameznikov in skupnosti, kakor o tem pričuje neprekinjena vrsta svetnikov in svetnic ljubezni,« je dejal.

Usmiljenje

Kot tretjo držo je papež Francišek izpostavil še usmiljenje. Vsaka maša goji evharistično življenje, ko na površje prinaša besede evangelija, v mnogih mestih pogosto

pozabljene. In ena od teh besed je tudi usmiljenje. Vsi se pritožujejo nad reko bede, ki teče skozi izkušnjo naše družbe. Gre za mnoge oblike strahu, objestnosti, nadtosti, hudobnosti, sovraštva, zaprtosti, malomarnosti do okolja itd. »Pa vendar kristjani vsako nedeljo izkusijo, da ta reka ne more nič proti oceanu usmiljenja, ki preplavlja svet. Evharistija je izvir tega oceana usmiljenja, kajti pri njej Božje Jagnje izliva svojega Duha za novo stvarjenje in se daruje kot hrana na gostiji nove velike noči. Usmiljenje tako pride v vene sveta in prispeva k oblikovanju podobe in strukture Božjega ljudstva, ki je primerno času modernosti.«

Evharistična kultura lahko spremeni zemeljsko mesto

»Evharistija je velikonočna skrivnost, zmožna na pozitiven način vplivati ne samo na posamezne krščene, ampak tudi na zemeljsko mesto, v katerem se živi in dela,« je dejal papež Frančišek in zaželel, da bi evharistični dogodek v krščanskih skupnostih spodbudil procese prenove, kajti zveličanje, katerega vir je evharistija, se izraža tudi v evharistični kulturi, ki je zmožna navdihniti moške in ženske dobre volje na področjih karitativnosti, solidarnosti, miru, družine in skrbi za stvarstvo.

Navzočnost Boga v duhovnikovih rokah

Sv. Frančišek Asiški (po katerem je naš papež Frančišek prevzel svoje apostolsko ime) je v Pismu celotnemu redu zapisal: Velika beda je in pomilovanja vredna slabost, kadar imate Njega tako navzočega, vi pa se ukvarjate z nečim popolnoma drugim na svetu.

Vsak človek naj bo v strahu, ves svet naj trepeče in nebo naj se raduje, kadar je na oltarju v duhovnikovih rokah Kristus, Sin živega Boga. O čudovita visokost in pretresljiva ljubeznivost! O vzvišena ponižnost! O ponižna vzvišenost, da se Gospod vesoljstva, Bog in Božji Sin tako poniža, da se zaradi našega zveličanja skriva pod neznatnim koščkom kruha! Poglejte, bratje, ponižnost Boga in izlijte pred njim svoja srca (Ps 61,9); ponižajte se tudi vi, da vas bo povišal (1 Pt 5,6). Nič torej od svojega ne pridržite sebi, da vas popolnoma sprejme On, ki se vam vsega daje.

Zato opominjam in vzpodbujam v Gospodu, da se v krajih, kjer prebivajo bratje, daruje samo ena maša na dan po obredu svete Cerkve. Če bi pa bilo v kraju več duhovnikov, naj se ostali zaradi zavzetosti za ljubezen zadovoljijo s tem, da so pri maši drugega duhovnika, kajti Gospod Jezus Kristus napolni z milostjo navzoče in odsotne, ki so njega vredni. Čeprav se namreč zdi, da je Gospod Jezus na različnih krajih, ostane vendar nedeljiv in ne pozna nobenega okrnjenja, temveč kot eden deluje povsod, kakor je njemu všeč, z Bogom Očetom in Svetim Duhom na veke vekov. Amen.

Ljubezen

Vsaka sveta maša je srečanje s tistim, ki nas ima brezpogojno rad. Ko imamo nekoga radi, želimo vsak dan preživeti z njim. Ljubezen je poseben odnos, v katerem igrajo besede in geste zelo pomembno vlogo. Med evharistijo Bog pride zato, da bi se srečal z nami. Ne zavrnite povabila, da bi pri tem sodelovali.

Vstop v svetost prostora

Matjaž Celarc

Ob vstopu v svetišče, prostor, ločen od vsakdanjosti za čaščenje Boga, ne glede na religiozno tradicijo človeka prevzame skrivnost, ki ga vabi, da se zazre v svojo globino, se zave presežne presežnosti in obdarjenosti z življenjem. To čutenje na poseben način prevzame človeka ob vstopu v predverja antičnih bazilik, ki spominjajo na idilo rajskega vrta. Zaveda se globokega hrepenenja po življenju, ki je položeno vanj. In končno, človek se zave, da vstopanje v cerkveni prostor in dogajanje pomeni srečanje s svetostjo, druženje z Bogom, ki se nam bliža in nas vabi, da bi se mu približali.

Sveto pismo, kot pripovedni prostor Božjega srečanja s človekom, spregovori o človekovem hrepenenju po polnosti življenja pri Bogu, išče razloge za človekov odmik od Boga in opisuje Božji trud, da bi se približal človeku ter ga spet pridobil zase.

Vrt in dostop vanj

Prve strani Svetega pisma s podobo orisujejo človekovo globoko hrepenenje po življenju in po Bogu. Polnost življenja in sobivanje z Bogom sta upodobljena s podobo vrta, ki ga je Gospod izoblikoval in v katerega je postavil človeka (1 Mz 2,8). Človek je prejemnik življenja, povabljen, da zaupa, se izroči Bogu in podari svoje življenje. Ta zaupljiva izročenost in čista podarjenost sta zaznamovani s podobo človekove nagote (1 Mz 2,25). Poleg podobe izročenosti in podaritve Sveto pismo prikaže še drugo resničnost človeka, ko se v svoji svobodi preda želji po posedovanju in grabljenju življenja. To uničuje odnos z Bogom in življenju prinese smrt. Ravno z namenom zaščite življenja in sobivanja Bog postavi mejo. Človeka izžene iz vrta in na mejo postavi kerube, ki so blizu Boga in zaznamujejo njegovo svetost, nedotakljivost življenja (1 Mz 3,24). Kljub tej razmejitvi Bog ne stoji v nemar, daleč stran od človeka; nasprotno, Bog človeka nikdar ne pušča samega, temveč ga vedno znova išče in kliče v odnos.

Srečanje z Bogom

Bog išče stik s človekom, ga kliče in odrešuje preko znamenj in ljudi. Mojzesova pripoved nam prikaže, kako pride do srečanja z Bogom v človekovi nemoči.

Mojzes se nahaja v pustinji, ob vznožju gore Horeb, torej se sooča z omejenostjo življenja, ki nujno dviguje človekov pogled k presežnemu. Sreča se s podobo gorečega grma in angela (2 Mz 3,1–3). Ob srečanju s presežno Božjo svetostjo je povabljen, da se sezuje, da izstopi iz občutka moči ter se preda Bogu (2 Mz 3,4–5). Le na ta način lahko prepozna Boga, ki je bivajoči, ki daje bivanje in skrbi za človeka (prim. 2 Mz 3,14).

Podobno srečanje ima prerok Izaija na pragu tempelskega svetišča. Ko se človek poglablja v resničnost sebe in sveta, vstopa v prostor svetega, kjer srečuje serafe, ki s svojo pesmijo in ognjeno žarečo navzočnostjo zaznamujejo Božjo svetost. Vstop v prostor svetega je omogočen ponižnim, ki sprejmejo očiščenje in nadaljnje poslanstvo (Iz 6,1–8).

Vrata mesta in templja

Svetost prostora, ne nazadnje tudi mesta Jeruzalema, je zaznamovana z vrati. Prerok Nehemija ob opisu obnove Jeruzalema omenja več vrat (Neh 3), ki so pomenila dostop do svetega v templju, nudila prostor za srečanja skupnosti in končno predstavljala zaščito prebivalcem.

Medtem ko se poročilo o gradnji Salomonovega templja ne ukvarja s številom vrat, temveč z njihovo okrasitvijo (1 Kr 6,31–35), pa je videnje novega templja pri preroku Ezekielu opredeljeno z vrati na vse štiri strani neba (Ezk 48,31–34). Skozi ta vrata v tempelj vstopa Božje veličastvo, obenem pa nudijo vsem Izraelovim rodovom in narodom dostop do Božje svetosti.

Vrata vere za vse narode

Judje so se lahko opirali na Presežnega, Bivajočega, ki jih odrešuje in vabi k življenju s svojo navzočnostjo v templju. Šele z Jezusom, ki je daroval svoje življenje, se je odprl tempeljski zastor, ki je nekdanj ločeval svetno od svetega (Lk 23,45) in ločeval med končnostjo in večnostjo življenja (prim. Iz 25,7–8). Vera v Jezusa je ponudila

vstop v prostor svetega, v odnos z Bogom in polnost življenja vsem ljudem. Pavel z Barnabom v pizidijski Antiohiji oznanja Judom in poganom, da je Jezus obljubljeni Mesija. Kljub mnogim preizkušnjam (Apd 14,22) vera v Jezusa predstavlja vrata za vstop v odnos z Bogom in življenje v polnosti (Apd 14,27).

Nebeški Jeruzalem

Podoba nebeškega Jeruzalema, katerega svetilnik je darovano Jagnje (Raz 21,23), zaključuje svetopisemsko pripoved o človekovem hrepenenju po Bogu in po življenju. Bog je izpolnil to hrepenenje in človeštvu podarja novo možnost sobivanja in življenja z darom nebeškega Jeruzalema (Raz 21,2). Mesto je obdano z dvanajstimi vrati (Raz 21,12–13), ki so vedno odprta na vse strani sveta, da bi v polnost življenja sprejela vsakega, ki sprejme dar Božjega življenja, ki ga Bog ljudem poklanja po Jezusu.

Vstop v svetišče ni zgolj fizično dejanje, temveč simbol notranjega potovanja, kjer človek odkriva svojo globino in se odziva na Božje povabilo v odnos. Tako kot rajski vrt na prvih straneh Svetega pisma simbolizira hrepenenje po polnosti življenja z Bogom, vrata svetih prostorov odpirajo pot v srečanje z Njegovo svetostjo. Bog nenehno išče človeka, kliče ga in mu odpira vrata, da bi odstranil ovire med svetnim in svetim ter mu podaril polnost življenja. V Jezusu, ki je postal naša pot, resnica in življenje, nam je dana možnost vstopiti v prostor Božje navzočnosti. Njegova daritev je odprla vrata v Božje kraljestvo, kjer se vsakemu ponuja dar odnosa z Bogom. Tako vstopanje v prostor svetosti pomeni sprejemanje daru življenja, ki ga Bog nenehno ponuja. Sprejemanje tega daru se odraža v predaji lastnega življenja, kar nas oblikuje v popolno sobivanje, h kateremu nas Bog vabi.

Kraj, kjer stojiš, je sveta zemlja!

Sestre klarise

Ko se je Mojzes srečal z Gospodom v gorečem grmu, je zaslišal glas: »Sezuj si čevlje z nog, kajti kraj, kjer stojiš, je sveta zemlja!« (2 Mz 3, 5) Koliko bolj so naša svetišča »goreči grm«, sveti kraji, kjer prebiva živi Bog in jih napolnjuje s stalno navzočnostjo! Ko je sv. Frančišek zaslišal glas »Popravi mojo Cerkev«, je začel najprej obnavljati razpadajočo cerkvico, da bi jo spet uredil primerno za božje svetišče. V tem zanosu je po delovanju Božje milosti že postavil temelje duhovnega svetišča v notranjosti srca.

Sv. Klara je ostala zaprta ob tabernaklju – in je bila kot kadilo nenehne molitve in daritve za Gospoda, za Njegovo mistično telo, ki je Cerkev. Ko je lomila alabaster svojega telesa, se je Cerkev napolnjevala s prijetnim vonjem dišečega olja. Po njeni karizmi so se v več kot osmih stoletjih ob šoli tabernaklja oblikovale številne svete duše. Tabernakelj je edinstvena »teovizija«, kjer so duhovno gledale Jezusovo in Marijino življenje, se napajale ob ognju Svetega Duha in kot Kristusove neveste živele po evangeliju.

V kapeli, ki je najpomembnejši prostor samostana, v kateri se oznanja Božja beseda in obhaja »Evharistija, vir in vrhunec krščanskega življenja« (C11), ostaja Kristus – živi Kruh – nenehno med nami. Ni dovolj, da je kapela skrbno opremljena in okrašena, pač pa jo je treba dojemati kot svetišče najprej v srcu. K temu zelo pomagajo tudi zunanji izrazi, kot so pokleki, molk, zavzeto in zbrano sodelovanje pri molitvi in liturgiji, liturgična govorica glede na svete čase, praznike. Svetišče je oaza, studenec milosti sredi puščave. Ko nekdo vstopi vanj, bi moral začutiti svetost kraja miru, tega duhovnega »zdravilišča«.

V zahodnem svetu se občutek za svetost svetišča hitro izgublja: marsikje se v znamenitih cerkvah prosto

sprehajajo turisti, nespodobna obleka nikogar več ne moti, cerkve v velikih mestih celo spreminjajo v kavarne in salone!

Še kot laiška misijonarka v Afriki se je ena naših sester neko nedeljo s tremi domačimi dekletimi odpravila k sv. maši v eno od obalnih četrti. Bila je v kratkih hlačah. Dekleta so si ovila okoli bokov kos blaga namesto krila, ona pa ne. Neznana žena jo je zadržala na pragu skromne cerkvice: »Gospa, tukaj je svetišče, nimate krila, žal!« Preprosta črnka, kakršne je ta »misi-jonarka« prišla evangelizirat, ji je pravkar povedala, da je nespodobno oblečena! Dekleta so ji naglo porinila v roke blago, da si ga je osramočena ovila okoli hlač.

Kateheza jo je v dno srca presunila, toda bila je čudovita in nepozabna! Ti preprosti domačini sicer živijo v materialnem uboštvi, imajo pa mogočen zaklad: »Živega Boga!«

Ko vstopaš v cerkev – Božji hram,
premisli, kdo prebiva tam.
Tu Stvarnik zemlje je, neba,
Gospod – Bog, vir usmiljenja.
Tu Jezus, Rešenik je tvoj,
želi, da mir bi dal ti svoj;
v ljubezni bije tu Srce,
ki prebodeno je za té
na križu skrvavelo ...

Tu čaka dneve te, noči
– tvoj Bog! – po tebi hrepeni ...
A je največkrat čisto sam –
ti pa ne veš, ne kod ne kam
bi šel, da bi srcé umiril,
da bi resnično ljubljén bil.

Premisli, draga sestra, brat,
kako lahko si ti bogat,
če Kristusu odpreš srce.
Le On – Ljubezen večna je!

Pojte mu novo pesem, dobro mu pojte, da bo donelo! (Ps 33,3)

Pogovarjala se je Doroteja Emeršič

Polno ime letošnjega zlatomašnika iz vrst minoritov patra Emila Križana je Emilijan. Iz tega imena izhajajo različne oblike: Milan, Emil, Milko. Ker je Milan bil že p. Milan Holc, je ostal pater Emil. Med sorodniki pa je bil vedno Milko. Naš Milko smo mu rekli. Iz otroških let se spomnim, kako veselo je bilo vedno, ko je prišel na obisk – ni me »zezal«, kot me je moj starejši brat, bil je moj najljubši bratranec. Seveda sem bila premajhna za njune pogovore in do danes nisem vedela, da sta se pogovarjala tudi o tem, da bosta šla v Zagreb v minoritsko semenišče. Najprej moj brat Danilo, naslednje leto pa še Milko. Moj brat je tisto poletje utonil, Milka pa je morda ta nesreča še utrdila v njegovi odločitvi. In zdaj je naš Milko zlatomašnik! Bogu hvala! Za ta pogovor sva se dobila na Ptujski Gori, kjer deluje zadnji dve leti. Vem, da se zlatomašnika ne tika, če pa je tvoj bratranec, je to dovoljeno, ali ne?

Na Ptujski Gori

P. Emil, v mislih se sprehajam po času zadnjih petdesetih let, ki so minila od tvojega posvečenja in nove maše. Tvoje življenje in delo sem spremljala bolj od daleč in posebej v izpostavljenih trenutkih. Iz obiskov pri teti Moniki, tvoji mami, se spomnim srčne gostoljubnosti, trdega dela, dolgih večernih molitev in občudovanja tvojega spretnega tekanja po še tako strmem hribu navzdol. Gotovo pa je bilo tvoje otroštvo zaznamovano še s čim. Povej nam, v kakšno družino si se rodil in v njej rasteš do odhoda v semenišče?

Naša družina je bila zanimiva: bila je veččlanska, oče Jožef je bil delavec v kamnolomu, priženil se je na mamino domačijo, k Moniki, zato se naša domačija še danes imenuje po domače »pri Moniki«. Mama je bila gospodinja, delavka, oskrbnica, imela je oči povsod: nič ni bilo slučajno, vse je bilo načrtovano, pripravljeno, odmerjeno ... prava mama. Z nami je živela še mamina sestra Julijana, ki je bila invalidka, vendar je bila v našem gospodinjstvu v veliko pomoč.

Je bila mama stroga?

Do nas otrok ne, ostra pa je bila do vaških obrekljivk, ki jih ni marala sprejeti. Dala jim je vedeti: ko boš govorila resnico, ne pa trosila marnje naokrog, boš dobrodošla v naši hiši.

Kaj pa oče?

On pa je bil bolj tih, ni hitro kaznoval, ko se je nabralo dovolj »materiala«, pa je bila tudi kazen, za katero smo vedeli, da je pravična. Mamo pa sem kdaj tudi »prinesel okoli«: če sem bil poreden, mi je rekla, naj prinesem šibo – in sem jo prinesel, ampak dva metra dolgo, da me ni mogla udariti. »Prinesi krajšo,« je rekla, pa sem prinesel dolgo dva decimetra. Takrat pa je že tudi njej šlo na smeh. Otrok nas je bilo šest, trije fantje in tri dekleta: Jože, Marijana, Gabrijela, Zdravko, jaz in Cirila. Brat Zdravko se je žal ponesrečil s traktorjem in za posledica mi umrl, drugi pa smo še živi.

Otroštvo ... eeej, o tem bi pa lahko ure in ure pripovedoval. Bilo nas je šest in nam ni zmanjkalo iger. Večino smo si izmislili sami in jih tudi skupaj naštudirali. Na primer: v šolo smo hodili z »gelendami«: to pomeni, da si se priplazil do hiše naslednjega sošolca in ga »ustrelil«. Če si bil dovolj hiter, je bil ustreljeni sošolec tisti dan »gelenda«, mrtev, kot da ga ni; če pa te je prehitel, si bil sam »gelenda«. Kje vse smo se plazili na poti v šolo!

Družina

Moje igrišče so bile strmine in drevesa. Bolj je bilo strmo, bolj smo uživali. Vsekali smo si stopinje in drveli po njih po strmini navzdol. Če si zadel v stopinjo, je bilo v redu, če ne, si se po zadnjici podričal v dolino. Najljubša igra pa je bilo lovljenje po drevesih. V gozdu so rasli mladi gabri in smo se lovili tako, da nisi smel stopiti na tla, veljalo je samo po drevesih, od veje do veje in od drevesa do drevesa. Včasih se je kaka veja zlomila in si padel ali si tudi strgal hlače, zato smo pri tej igri vedno imeli s seboj dvojce hlač, da smo lahko s celimi prišli v šolo.

V svojem elementu

Ampak tudi delali ste?

Seveda smo, jaz sem že v sedmem ali osmem razredu z očetom v gozdu podiral drevesa. Pa ne z motorno, ampak s »cug« žago, tako veliko, ki zahteva veliko moči: na eno stran je vlekel oče, na drugo pa sem moral z enako močjo potegniti sam. Ta moč in spretnost me je nekoč skoraj drago stala, ampak o tem kasneje.

Vem, da ste vsak večer molili, v spominu imam, da je bila to dolga večerna molitev.

Ja, vsak večer smo molili desetko rožnega venca in osem ali devet očenašev po raznih namenih: na čast sv. Jožefu za srečno zadnjo uro, k Svetemu Duhu »za troštar Svetega Duha«. Ko smo začeli odhajati od doma, smo vsak večer dodali očenaš za tistega, ki ga ni bilo več doma. Tako so se očenaši dodajali, kakor smo mi odhajali. V nedeljo pa je bil vedno cel rožni venec. Molili smo kleče, bolj ali manj zbrano, otroci smo se tudi smejali, nagajali drug drugemu, kdaj zakinkali, ampak molili smo. Vendar je bil oče moder: če smo podnevi imeli kako težko delo, recimo mlatev, je rekel: »Nocoj pa bomo kratko zmolili, ker smo utrujeni.« Ni nas »mantral«.

Vprašanje, ki pri duhovniku ne more izostati: kdaj si začel razmišljati o duhovniškem poklicu in kaj ali kdo te je zbližal s patri minoriti, da si prišel mednje?

Najprej nekaj razjasniva: če govorimo o poklicu, pomeni, da me je nekdo poklical. Mislim, da je ta klic pri vsakem drugačen. To je Božja vsemogočnost, da uporabi specifičnost, ki je namenjena vsakemu posamezniku, tako da jo lahko razume. Pri meni je šlo čisto po naravni poti: doma smo molili, osem let sem bil ministrant. Vsak dan sem šel ministrirat, in kadar smo imeli pouk popoldan, sem šel zjutraj najprej ministrirat, peš eno uro tja in eno nazaj, pozimi in poleti, potem pa spet v šolo in domov. Ko so bile zornice, v adventu, je bila še trda tema, ker so bile še bolj zgodaj, pa mraz in sneg. Takrat je šla vedno mama z menoj ali kdo drug, da nisem šel sam. Pri nas je bil stari župnik, gospod Veranič, ki je bil že dementen in ni več zvožil maše. Zato me je kaplan naučil, kako naj mu pomagam. Ko sem ga gledal v njegovi neobgljenosti, se spomnim, da sem rekel sam v sebi: »Saj ne moreš več, moral boš nehati, bom jaz stopil na tvoje mesto.« Morda je bil to tisti klic. Bog se poslužuje zanimivih poti.

Druga stvar: v naši družini je bilo vedno veliko spoštovanja duhovnikov. Nikoli nisem slišal nobene besede čez kateregakoli duhovnika, čeprav bi kdaj lahko. Oče je bil župnikov zaupnik – v fari so bili trije taki možje, s katerimi se je posvetoval. Te vloge ne dobiš kar tako, treba si jo je zaslužiti z življenjem. In duhovniki so radi zahajali k nam, vedeli so, da so vedno dobrodošli.

Z mladino v planinah

Do minoritov pa sem prišel preko vaše družine, tvoja mama, teta Justika, je bila moja botra in sem hodil k vam na Ptuj na počitnice. Tako sem prišel v stik z minoriti. Pri njih je ministriral bratranec Danilo in njegovi prijatelji, začel sem hoditi z njimi k maši in spoznavati patre. Kmalu so patri začeli prihajati k nam v Log in vse je teklo nekako samo po sebi. Danilo, ki je bil leto dni starejši od mene, mi je povedal, da bo šel v Zagreb v semenišče, in to mi je bila dodatna spodbuda. Vedel sem, da ne bom šel v neznano, da bo že nekdo tam. Ko je tisto poletje Danilo utonil, sem bil že odločen, da bom šel to pot. Želel sem postati duhovnik, in sicer pri minoritih. Kaj je redovnik, se mi še sanjalo ni. To sem spoznaval pozneje.

Na beatifikaciji Kolbeja s teto Justiko

Kako so doma in v vasi sprejeli tvojo odločitev?

Najprej sem povedal mami in ona je rekla čisto preprosto: »Ja, seveda, saj za to sem molila.« Oče pa je bil moder. Rekel mi je: »Težek in odgovoren poklic si si izbral. Če ne boš mogel, pridi domov, naša vrata so ti vedno odprta.«

Vendar se je zadeva zakomplicirala s spričevalom. V šoli so kurili z drvmi. Fantje iz osmega razreda smo ravnatelju ponudili, da bomo namesto delavcev sami razžagali drva in seveda dobili plačilo. Žagali smo kar nekaj časa in malo pred koncem nam je ravnatelj izplačal zaslužek;

takrat pa noben sošolec ni več hotel dokončati dela in ravnatelj nam za kazen ni dal spričeval. Na srečo je vskočil moj brat z motorno žago in tako sem pravi čas dobil spričevalo, da sem se lahko vpisal v gimnazijo.

Je bil prihod v Zagreb kulturni šok? Se je bilo težko prilagoditi novemu okolju, si imel domotožje? Kako si premagoval občutke tujosti, jezikovne razlike, nove vsebine pri študiju, pri katerih predmetih si »švical«?

Ne bi mogel reči, da je bil odhod v semenišče kulturni šok, mi smo na meji s Hrvaško, Zagreb mi ni bil tuj in tudi hrvaščina mi ni delala težav. Večje probleme sem imel pri matematiki. V osnovni šoli smo samo seštevali in odštevali, kaj so to ulomki, se mi še sanjalo ni. Vendar sem z razumevanjem profesorjev in ob pomoči sošolcev nekako zvožil. Latinščina in grščina pa sta bila nova jezika in vsi smo bili začetniki. Še danes znam dele iz Iliade (zrecitira del Iliade v grščini).

Tudi domotožje me ni mučilo. Vsak dan je bil razdeljen med šolo, učenje in razvedrilo. Domov smo šli samo med počitnicami. Ob prazničnih dneh, recimo za božič, pa so znali predstojniki pripraviti tako lepa praznovanja, da me sploh ni vleklo domov.

Novomašna procesija

Kakšen spomin imaš na novo mašo, kako so tvoji sovaščani pripravili novomašno slavlje?

Hja, nova maša! Pri nas je navada, da se za novomašno slavlje naredi »huta«: prostor, obit z lesom, pokrit in okrašen, v katerem je pogostitev. Ker okoli naše hiše skoraj ni ravnega terena, je morala biti huta narejena v terasah. Ni bilo malo dela, poleg tega pa je ves teden pred novo mašo močno deževalo. Vse je bilo razmočeno in blatno. Domačini so stopili skupaj in kljub nenehnemu vetru in dežju naredili vse potrebno. V noči pred novo mašo je končno nehalo deževati, v opranem jutru smo šli peš do cerkve, med potjo so se nam pridruževali sovaščani, tako da je bila procesija vedno večja in od hribov je odmevalo veselo pokanje pokačev. Moj novomašni pridigar je bil p. Miha Drevenshek, pozneje misijonar v Zambiji. Bilo je zelo lepo.

Nova maša, na novomašnikovi levi p. Matej Korenjak, na desni p. Miha Drevenšek

Novomašni svatje

Obhajanje mame in očeta

Takoj po novi maši te je pot odnesla čez širno morje v Avstralijo. Povej nam več o tvojem sodelovanju v ansamblu Minores. Kako je vplivalo na tvoje življenje, te je spodbujalo v duhovni rasti ali pa morda pomenilo skušnjava zaradi »dobrobiti« svetne slave?

Ja, dva dni po novi maši smo krenili proti Rimu, tam smo si uredili dokumente za odhod v Avstralijo. Pripravili smo več programov: najprej smo sodelovali pri bogoslužjih, imeli smo tudi ponovitve novih maš. Potem je bil verski program, pa narodnozabavni in nazadnje tudi igranje za ples. Mi smo se jim dali na razpolago. Za Primorce smo peli Soča voda je šumela, za Prekmurce Vsi so venci vejli ... in na ta način odpirali srca in želi navdušene odzive. Kakšen je bil vpliv tega gostovanja? Ne vem, to ve Bog, po sadovih sodeč pa je nekatere utrdilo in nekatere razrahljalo.

Potem pa je sledilo duhovniško delo v različnih župnijah. Kje si deloval in katero področje dela te je najbolj izpolnjevalo oz. za katero si se moral bolj potruditi?

Že v Avstraliji smo izvedeli, kam je kdo določen. Jaz sem bil poslan na Ptuj k Sv. Juriju, v proštijo, tam je bil predstojnik p. Maks Klanjšek, ki je bil pred našim odhodom v Avstralijo med tistimi patri, ki niso bili naklonjeni našemu gostovanju. Zato so se sobratje šalili, da sem kazensko poslan v proštijo. Vendar je bil že sprejem takšen, da so vsi strahovi splahneli. P. Maks je bil krasen predstojnik. Delo pa je bilo v začetku težko, fara je bila težka, ni

bilo ne kapitala in ne ljudi. Počasi je šlo na bolje. Najprej sem bil štiri leta kaplan in potem župnik.

Kar se tiče tega, katere dolžnosti sem opravljal rad ali manj rad, pa sem se vedno trudil, da bi bil ves duhovnik. Vsa dela sem opravljal z veseljem. Povsod sem imel eno merilo: obnavljaj stavbe, ampak na duhovno, živo zgradbo ne pozabi. V proštiji sem bil 15 let, 17 na Vidmu in 16 let v Dornavi. Povsod smo obnavljali. Zdaj pa sem drugo leto na Ptujski Gori. Tu, pri Mariji, je lepo. Največje veselje mi je, če ljudi razgibam, da cela cerkev poje Njej, Mariji, da doni. To sem izrazil tudi z verzom na zlatomašni podobici: **Pojte mu novo pesem, dobro mu pojte, da bo donelo!** (Ps 33,3)

Glede na to, da je karizma minoritov predvsem življenje v skupnosti, bi te vprašala, kaj ti pomeni bratstvo. Gotovo ni vedno enostavno živeti v skupnosti? Se je zelo »iskrilo« v procesu prilagajanja in brušenja med sobratji?

V nekaterih skupnostih je lažje in lepše, v drugih je težje, pa morda bolj zaslužno. Če vse dobimo na zemlji povrnjeno oz. izpolnjeno, kaj nam ostane za večnost? Značaji smo različni, bratstvo pa je dobro, če zna vsak pozabiti na sebe. Je pa to stvar več let, da se bratstvo uresniči. Nič ni čez noč. Počasi sprejmeš svoje in tuje lastnosti, napačne ali razvade.

Slovesnost zlate maše je bila na treh mestih: na Ptuj pri sv. Petru in Pavlu, na Ptujski Gori in v tvoji rojstni župniji pri Svetemu Roku ob Sotli. Po kakem ključu si izbral ta tri mesta?

Najprej sem nameraval praznovati zlato mašo sam v cerkvi sv. Janža na Vidmu pri Ptuj, ki je bila obnovljena nekako na polovici moje duhovniške poti, in nato še samo v najožjem krogu družine, potem pa je p. provincial predlagal, naj bo bolj slovesno. Po premisleku sem sprejel in združil tri župnije mojega prejšnjega delovanja v praznovanju na praznik svetih Petra in Pavla, ko večina duhovnikov slavi jubileje posvečenja. Potem je sledilo še praznovanje v moji trenutni župniji na Ptujski Gori in v rojstnem kraju pri Svetemu Roku ob Sotli. Tu so se farani pripravljali na praznovanje celo s tridnevnicco. Pridiganje pri vseh slovesnostih je sprejel p. Slavko Stermšek in povsod je bilo lepo.

Zlata maša pri sv. Roku

in molijo zanj. Nikogar nisem želel izpostavljati, saj so izpostavljeni že s tem, da so ministranti in stojijo okrog oltarja. Sicer pa, kaj lahko naredimo mi? Samo molimo lahko in se žrtvuemo. Vse drugo je Božje delo in vsak se svobodno odloči za svojo pot.

Včasih novinarji vprašajo na primer stoletnike za recept za dolgo življenje. Jaz pa te prosim za besedo duhovne spodbude bralcem, ki jim je, tako kot tebi, blizu asiški ubožec.

(Po kratkem premisleku) Tako bom rekel z Marijo: »Mogočne je vrgel s prestola in povišal je nizke.« Po Frančiškovem zgledu moramo biti majhni, preprosti, skromni, imeti radi stvari, vse, kar je ustvarjeno. Sebe, tebe, njega, žive in pokojne.

Ko romarjem razlagam o Maksimilijanu Kolbeju, ne morem mimo njegove žrtve. Bil sem na njegovi beatifikaciji. Tam je bil prisoten Karel Gajowniczek, namesto katerega je šel Kolbe v smrt. Stal sem čisto blizu njega in slišal sem ga, ko je rekel: »Jaz živim, on pa je mrtev.« Tukaj na Ptujski Gori je na spomeniku Kolbeju napis: Največja pa je ljubezen ...

Hvala ti, dragi zlatomašnik, za tvoje pričevanje, za besede in življenje. Naj te Mati Marija krepi in blagoslavlja, da bo še dolgo donelo pod njenim plaščem tvoje petje in petje polne cerkve vernikov Njej v čast!

Pri slovesnosti na Ptujju si mnoge presenetil z zanimivo spodbudo k molitvi za duhovne poklice, ki je izzvala kar nekaj komentarjev. Lahko poveš za bralce revije, kakšen je bil tvoj namen in kako je bilo?

Moj namen je bil, da se ne bi zlata maša končala zgolj z ugotovitvijo: Lepo je bilo! Želel sem, da se ne bi vse končalo v cerkvi, da bi ljudje nekaj ponesli tudi domov. Spomnil sem se, da so nas na fakulteti spodbujali, naj oblikujemo pridige tako, da se ne bodo končale v cerkvi, da bodo zdravile ljudi in jih bo tisto »dramilo« spremljalo tudi pozneje. Trenutno vsi čutimo pomanjkanje duhovnih poklicev. Pri maši je sodelovalo veliko ministrantov, ki sem jih povabil pred ambon in pozval ljudi v cerkvi, naj naredijo nekaj konkretnega za duhovne poklice: sami pri sebi naj izberejo katerega izmed njih

Zlata maša na Ptujju

BREZMADEŽNA

Auschwitz: spomin na svetega Maksimilijana Kolbeja

V nekdanjem nemškem taborišču Auschwitz, blizu bloka 11, je bila 14. avgusta 2024 slovesna maša v čast svetemu Maksimilijanu M. Kolbeju. Evharistijo je vodil kardinal Stanisław Dziwisz. Veliko število vernikov je prispelo na treh organiziranih romanjih.

»Na tem tragičnem kraju je živel človek, ki se je pred 83 leti soočil z bogokletno nacistično ideologijo in celotnim strojem sovražstva in nasilja. Maksimilijan M. Kolbe, poljski duhovnik, redovnik, duhovni sin svetega Frančiška Asiškega, se je soočil z zlom, ki si ga ni želel in s katerim se ni mogel sprijazniti. Človeško gledano je bil tam nemočen, nič ni pomenil, tako kot njegovi sotrpini, zaporniki v Auschwitzu - Birkenau. Vendar pa je imel na voljo orožje, ki ga je izkusil, o katerem se je učil in bral na straneh evangelijev. To orožje je bila ljubezen,« je dejal kardinal.

Upokojeni krakovski metropolit je dejal, da bi danes sveti Maksimilijan ljudem dejal, da je vredno staviti na Boga in na njem graditi zgradbo osebnega, družinskega in družbenega življenja, da je vredno braniti Jezusa in izbrati njegov evangelij ljubezni za svoj življenjski program, da je vredno zaupati vse svoje zadeve Kristusovi Materi in da je vredno poglobiti našo vez s Kristusom in njegovo Cerkvijo.

»Nedvomno bi bil sveti Maksimilijan danes na čelu zagovornikov človeškega življenja od spočetja do naravne smrti. Zagotovo bi protestiral proti nepriznavanju človekovega dostojanstva in pravic ter bi nas pozval, naj se postavimo na stran revnih, šibkih in odrinjenih na rob družbe. Zagotovo bi nas prosil, naj ne podležemo skušnjavam sebičnosti, hedonizma in potrošniškega načina življenja,« je poudaril kardinal.

Srečanja se je udeležil tudi nadškof Ludwig Schick, zaslužni član bamberske škofije, ki je bil v Auschwitzu že petnajstič. »Čeprav sem bil tu že večkrat, me vedno znova pretrese prikazana krutost. Nečloveškost tistih, ki so sodelovali v stroju smrti, je nepredstavljiva. Storit je treba vse, kar je v človeških močeh, da se kaj takega ne bi več ponovilo. Hkrati vsako leto pomislim tudi na svetega Maksimilijana Kolbeja. Vedno me prevzame njegova človečnost, ki jo je ohranil v tem peklu nečlovečnosti,« je dejal nemški pastir. Omenil je tudi vojne, ki danes potekajo v svetu, na primer v Ukrajini, Gazi ali Sudanu. Po

njegovem mnenju rasizma in genocida ni konec, recept za ozdravitev teh razmer pa je spreobrnjenje k enemu Bogu, sprava in mir.

Minoritski provincialni minister province svetega Antona in blaženega Jakoba iz Strepe na Poljskem (Krakov) p. Mariusz Koziol, ki je bil navzoč na praznovanju, je izrazil hvaležnost častilcem svetega Maksimilijana, ki vsako leto prihajajo na kraj njegove usmrtitve in ga posnemajo. »Pater Maksimilijan je pokazal, da je vedno čas za ljubezen, za dobro, tudi takrat, ko se zdi nemogoče,« je dejal provincial.

Pred evharistijo so predstavniki položili cvetje na »prostor apela«, pred zid smrti in v celico smrti svetega Maksimilijana. Dopoldne so se izmenično udeležili bogoslužja v cerkvi svetega Maksimilijana v Oświęcimiu in v Centru svetega Maksimilijana v Harmeże.

p. Jan Maria Szewek

Ni ljubezni brez žrtve

Ljubezen živi od žrtve in žrtve jo hranijo. Najpopolnejša ljubezen je tisto stanje, v katerem je Jezus na križu lahko zaklical: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?« Brez žrtve ni ljubezni – brez žrtve smisla, predvsem pa žrtve razuma in volje v sveti pokorščini. Če hočemo na Božjo dobroto odgovoriti s svojo ljubeznijo, če nas ta ljubezen do vrha napolni, bo duša začutila žrtve kot nujo. Prizadevala si bo, da pokaže zmeraj nove in močnejše dokaze svoje ljubezni in ti dokazi ne bodo nič drugega kot žrtve.

Križi bodo prišli nad nas in Božja milost bo naše srce razvnela s tolikšno ljubeznijo, da bomo naravnost hrepneli po trpljenju, po brezmejnem trpljenju, po ponižanjih, po zasramovanjih in po zapuščenosti, ker bomo hoteli pokazati, kako zelo ljubimo svojega Očeta, svojega najboljšega Prijatelja in njegovo najdražjo brezmadežno Mater. Trpljenje je namreč šola ljubezni, spodbuda za ljubezen in njena moč.

Sv. Maksimilijan Kolbe

Posvetitev Brezmadežni

Brezmadežna Devica, moja mati Marija.

**Tebi se danes in za vedno posvetim,
da bi razpolagala z menoj v dobro človeških duš.**

**Prosim te, moja Kraljica in Mati Cerkve,
da bi zvesto sodeloval pri tvojem poslanstvu
za prihod Kristusovega kraljestva na svet.**

**Zato ti darujem, o brezmadežno Marijino Srce,
molitve, dejanja in žrtve današnjega dne ...**

(dodamo namen dneva v tednu)

Nedelja: Da bi se družine rade zbirale pri nedeljskem bogoslužju.

Ponedeljek: Da bi družine, ki jih pestijo različne stiske in težave, v Bogu odkrivala moč in oporo.

Torek: Da bi mladi zmogli odpreti srca Bogu in prepoznati svojo poklicanost ter ga prositi za pravilne življenjske odločitve.

Sreda: Da bi si zakonci vzeli več časa drug za drugega in za otroke.

Četrtek: Da duhovniki, redovniki, redovnice in misijonarji, ki so v različnih preizkušnjah, ne bi pozabili Kristusovega povabila ljubezni.

Petek: Da bi tisti, ki živijo v zunajzakonskih skupnostih, odkrili, da Bog preko zakramenta svetega zakona prinaša blagoslov.

Sobota: Da bi si Bogu posvečeni prizadevali za sveto življenje.

O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k tebi zatekamo, in za vse tiste, ki se k tebi ne zatekajo, posebno za sovražnike svete Cerkve in vse tiste, ki so ti priporočeni.

Pripravlja: Doroteja Emeršič

V GOSPODOV ŠOTOR

sem skrivaj odložila svoja bremena,
da Oče ne bi opazil
posušenih, plesnivih rezin mojega kruha,

da Jezus ne bi okusil
mojega strjenega grenkega medu,

da Sveti Duh ne bi prepoznal
moje prazne posode za vodo.

Ničesar nisem mogla skriti
pred Očetovim védenjem,
pred Sveto Trojico.

V Gospodovem šotoru
se napolni vsak prazen vrč;

vse, kar je grenko,
okušamo kot sladko;

posušeno in mrtvo dušo
Božji kruh oživlja
v samega sebe.

Tudi moja duša
je med svojimi sestrami in brati
prestopila svoj prag
v Božje svetišče.

Stanka Mihelič

kot zaljubljenec
ki ga žge v srcu
prihaja željno na kraj
kjer se mu je zgodila Bližina
ga išče
ga gleda
ga ljubkuje
tako jaz romam
na mesto
kamor se spušča
najtrdnejši razlog
mojega upanja
ga najdevam
ga občudujem
ga poljubljam
vsakič znova
enkrat
dvakrat
stokrat
tisočkrat
med nezmožnostjo razumevanja
in osuplostjo nad spoznanim

Simon Purger

Pokrajinski tabor Frančiškovega svetnega reda Maribor na Vidmu pri Ptujju

Irena Vačovnik

Praznovanje dneva državnosti sestre in bratje Frančiškovega svetnega reda (OFS) vsako leto združujemo s srečanjem na pokrajinski oziroma vsako tretje leto na narodni ravni. Bratstva OFS mariborske metropolije smo se z duhovnimi asistenti iz vrst frančiškanov, minoritov in kapucinov ter nekaterimi prijatelji sv. Frančiška tudi letos zbrali na Vidmu pri Ptujju, kjer že vrsto let zapored poteka naš pokrajinski tabor. Letos so se taboru pridružili tudi bratje in sestre iz varaždinskega bratstva. Ogenj ljubezni, ki žge, je bila rdeča nit tokratnega srečanja.

Že ob zbiranju je bilo čutiti prisrčno vzdušje med brati in sestrami, saj smo vselej veseli drug drugega, ko se spet

srečamo. Srečanje smo začeli s sv. mašo za domovino, ki jo je vodil provincial kapucinov p. Primož Kovač.

Po odmoru s kavo in pecivom, kjer je bila priložnost poklepetati in podružiti se s sestrami in brati drugih krajevnih bratstev, smo prisluhnili pričevanju dveh parov: domačinoma Tinici in Tončku ter Marini in Zdenku iz varaždinskega bratstva. Kdor premore vzdrževati ogenj ljubezni v zakonskem odnosu, ga je sposoben netiti tudi v medsebojnih odnosih izven doma, v službi, med sosedmi ... in tudi v krajevnih bratstvih Frančiškovega svetnega reda, ki se sestajajo vsaj enkrat mesečno.

Krajevno bratstvo Videm je poskrbelo za odlično kosilo z žara. Ob hrani, dobri kapljici in v prijetni družbi smo tudi zapeli, kot se za praznovanje spodobi, k čemur nas je spodbudil priložnostni trio instrumentalistov v sestavi p. Danila, s. Katje in br. Jožeta, ki je petje vodil tudi pri sv. maši.

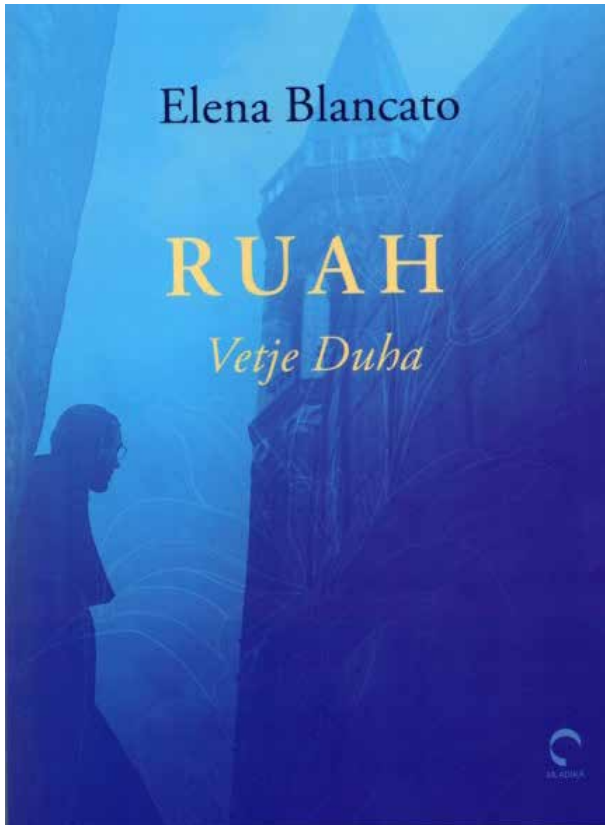
Z bratom ognjem, ki nas je še dodatno ogrel, smo zaključili srečanje v bližnjem Frančiškovem parku s petimi litanijami in Frančiškovim blagoslovom. Ter seveda s povabilom in obljubo, da se prihodnje leto spet srečamo.

Razšli smo se hvaležni za duhovno bogat dan in s seboj ponesli ogenj ljubezni – saj če želimo drugega vneti, moramo mi goreti.

Dvojezična knjiga o p. Placidu Corteseju

Vir: SŠK - novice

Pri založbi Mladika je v sodelovanju s Skladom Libero in Zora Polojaz izšla dvojezična knjiga, objavljena v »obratnem tisku«, Ruah, vetje Duha – Ruah, Il soffio dello Spirito.

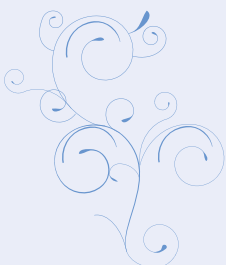
Osrednji del te publikacije je literarna pripoved o mučeniški smrti minoritskega duhovnika Placida Corteseja

(Cres, 1907 – Trst, 1944) v »bunkerju« gestapa na Trgu Oberdan v Trstu, ki jo je napisala tržaška ustvarjalka Elena Blancato. Za naslov dramatične pripovedi, ki nam razkriva, da je pater Placido Cortese žrtvoval svoje življenje kot mučenec zaradi ljubezni in molčečnosti, da bi pred nacisti zavaroval svoje sodelavce in znance, je izbrala judovsko besedo Ruah, ki pomeni veter, dih, a tudi Svetega Duha.

Italijanski izvirnik, ki je izšel leta 2014, je zdaj na voljo skupaj s slovenskim prevodom prof. Marije Cenda ob 80. obletnici smrti p. Corteseja. Kot je bilo v zadnjih letih večkrat poudarjeno, je bil za p. Corteseja v Trstu in Vatikanu izpeljan beatifikacijski postopek, ki pa se bo končal, če bo dokazan čudež, dosežen na njegovo priprošnjo. Oktobra so v Trstu in na Cresu napovedane spominske svečanosti na pobudo minoritov severne in srednje Italije v sodelovanju s slovensko in hrvaško minoritsko provinco. Med drugim bo v Rižarni, kjer so nacisti verjetno sežgali Cortesejevo truplo, somaševanje vodil tržaški škof msgr. Trevisi.

Leposlovni del v knjigi dopolnjujeta predgovor, ki ga je prispevala predsednica Sklada Libero in Zora Polojaz, zdravnica in pedopsihiatrinja dr. Vlasta Polojaz, ter podroben zgodovinski okvir opisanih dogodkov in ljudi, ki ga je skupno z bibliografijo del v več jezikih o mučeniškem patru pripravil Ivo Jevnikar. Pri knjigi je kot prevajalka sodelovala še prof. Laura Castegnaro. Knjigo, ki prinaša tudi več dokumentarnih fotografij, je oblikoval grafik Matej Susič.

Placio Cortese, frančiškan s Cresa, je med drugo svetovno vojno žrtvoval svoje življenje, da je rešil številne pregnane. Pomagal je internirancem v enem izmed mnogih fašističnih taborišč, v Chiesanuovi (bil je med zelo redkimi, ki so se zavedali, kaj se dogaja). Judom je pomagal bežati v Švico. Bil je duhovnik bistrega uma, ki je med slikami, ki so jih romarji puščali kot votivna sporočila, izbiral fotografije, da bi jih uporabil za dokumente, ki so omogočali umik na tuje.

Prerok Danijel na Ptuj

Mojca

Vsak dan se je na proštijem dvorišču okoli 8. ure zbralo 240 otrok in udarno začelo dan z zabavnim jutranjim programom. Nato smo si ogledali gledališko igrico, ki je spremljala zgodbo preroka Danijela. Sledila je poučna kateheza pod vodstvom duhovnikov in patrov ter katehistinj. Nadaljevali smo z veliko igro, kjer so otroci v starostno mešanih skupinah s pomočjo skupinskega duha tekmovali čez celoten teden. Sledilo je odlično kosilo. Nato pa so za popoldanski program animatorji pripravili kar 15 različnih zanimivih delavnic, med katerimi so lahko otroci izbirali sami. Ob koncu dneva smo se zbrali v cerkvi ob Najsvetjšem in se Bogu zahvalili za

Oratorij Ptuj, ki je letos potekal pod geslom „Blagor zvestim“, je potekal od 5. do 9. avgusta 2024. Pester, zanimiv in poduhovljen program je pripravljalo več kot 70 animatorjev prostovoljcev, starih med 16 in 24 let.

res čudovit dan.

Dva dni smo preživeli izven standardnih prizorišč oratorija. Odpravili smo se na izlet na letališče v Moškanjce, kjer so nam predstavili motorna jadralna letala, prav tako pa smo lahko ujeli padalce, ki so skakali z neba. S

pomočjo Prostovoljnega gasilskega društva Moškanjci smo organizirali tradicionalne vodne igre.

Odpravili smo se tudi v Terme Ptuj.

Veliko otrok se celo leto veseli našega oratorija in v tem tednu neizmerno uživajo. V današnjih dneh je že težko najti mlade, ki bi svoj čas darovali za igro z otroki. Otroci v tem tednu raziskujejo sebe, duhovno rastejo, spoznavajo nove prijatelje in pridobivajo nove spretnosti, ki jih doma zagotovo ne bi mogli.

Oratorij na Ptujski Gori

Animatorji

Takoj po koncu šole smo imeli na Ptujski Gori oratorij, ki je trajal štiri dni. Udeležilo se ga je vsega skupaj 48 otrok in 15 animatorjev, ki so pripravili izvirno dramsko uprizoritev Danijelove zgodbe in poskrbeli za zanimive delavnice, med katerimi bi posebej izpostavili delavnico znakovnega jezika, ki sta jo vodili strokovnjakinji iz Ljubljane.

Romanje mladih iz Prihove v Assisi

p. Danilo Holc

Prihovski župnik Slavko Krajnc je želel vse mlade, ki se zbirajo v župniji in tam radi sodelujejo pri raznih dejavnostih, v zahvalo za dejavno sodelovanje popeljati na štiridnevno romanje v Assisi. Za romanje, ki je potekalo od 3. do 6. septembra 2024, se je odločilo 13 mladih. To so bili mladi, ki so še posebej zavzeti pri pripravi in izvedbi župnijskega oratorija, na katerega se v zadnjih letih prijavi več kot 200 udeležencev. Za duhovnega

spremljevalca je povabil mene, p. Danila Holca. Odpotovali smo z dvema kombijema.

Moram priznati, da sem z veseljem sprejel ta izziv, saj se rad vedno znova vračam v kraje, ki pomenijo začetek karizme, ki sem jo kot redovnik minorit tudi sam vzel za svoj način življenja. Čeprav je bilo romanje relativno kratko, nam je uspelo obiskati vse pomembnejše kraje, ki jih je s svojo duhovnostjo zaznamoval sv. Frančišek.

Še posebej sem bil vesel, da se mi je ob tem romanju ponudila priložnost, da sem lahko ob vračanju domov obiskal tudi La Verno, in to nekaj dni pred praznovanjem okrogle 800. obletnice Frančiškovega prejema stigem ali Kristusovih ran na tem kraju.

Majhnost skupine in lasten prevoz sta bila tudi določena prednost. Med seboj smo bili lahko bolj povezani, pa tudi bolj mobilni, kar se tiče obiska različnih krajev. Bogu sem hvaležen za odprtost mladih, ki so radi prisluhnili sporočilu, ki nam ga ti kraji še danes dajejo. Hvaležen sem jim tudi za vsako skupaj zapeto pesem ob kitari,

ki je odpirala naša srca za Kristusa tako na naši poti kakor tudi pri bogoslužju oz. pri sv. maši.

Kljub temu, da večkrat spremljam romarje, ko običajno poleti potujemo v Assisi z avtobusom, se bom z veseljem še dolgo spominjal te posebne in lepe izkušnje z mladimi iz Prihove. Naj jih Gospod še naprej spremlja s svojim blagoslovom. S sv. Frančiškom pa na vse kličem MIR IN DOBRO!

Nekaj vtisov udeležencev

Romanje v Assisi je name pustilo poseben verski in duhovni vtis. Odšli smo v Italijo, kjer se nahaja svetišče svetega Frančiška Asiškega. To romarsko mesto je znano po svoji povezavi z življenjem svetega Frančiška, ustanovitelja Frančiškovega reda. Občutili smo lahko mir in duhovno povezanost ter obiskali številne cerkve in svetišča, povezana s svetim Frančiškom.

Domen

Romanje v Assisi je bilo izjemno doživetje, saj smo doživeli mirno vzdušje starodavnega mesta in sledili stopinjam svetega Frančiška, obkroženi s čudovito naravo ter globoko duhovnostjo.

Ema

Romanje v Assisi je bilo res posebno doživetje. Okrepili smo naše prijateljske vezi in vero ter ustvarili nepozabne spomine.

Zala

Romanje v Assisi se me je zelo dotaknilo. Ob poslušanju besede o svetnikih in njihovih življenjih sem spoznal veliko naukov, zgodb in vodil, ki mi bodo pomagala k še lepšemu življenju, predvsem pa temu, da bom boljši, ponižnejši in prijaznejši čovek.

Rok

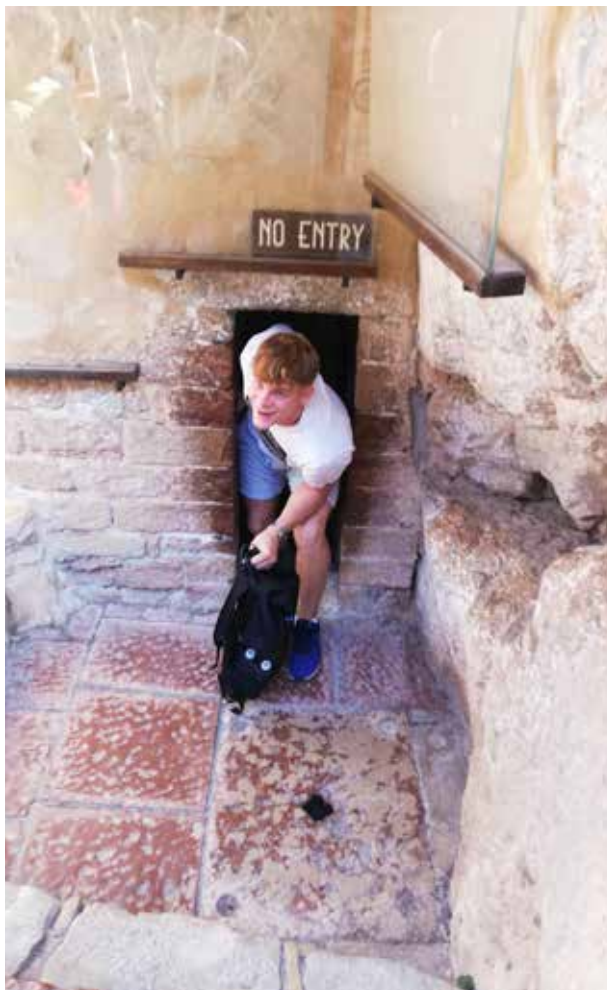
Romanje v Assisi je bila čudovita izkušnja, s katero smo spoznavali vrednote skromnosti in ljubezni do stvarstva, hkrati pa uživali v lepotah umbrijske pokrajine.

Julija

Romanje mladih v Assisi je bila čudovita priložnost za rast mladinske skupine, tako v veri kot v prijateljstvu in medsebojnih odnosih. Veliko smo govorili o darovanjski ljubezni, ki je je ogromno premogel ravno sv. Frančišek in za katero sem prepričana, da jo je domov ponesel tudi vsak izmed nas.

Daša

Romanje v Assisi je zame bilo globoko duhovno doživetje, ki nas je vodilo skozi slikovito italijansko pokrajino, prežeto z zgodovino in mirom. Začutila sem posebno povezanost s sv. Frančiškom Asiškim, ki je s svojim skromnim načinom življenja pustil močan pečat na mestu in njegovi duhovni dediščini. Sprehod po ozkih kamnitih ulicah, obisk bazilike sv. Frančiška ter tišina narave okoli Assisija nudijo prostor za molitev, premišljevanje

in notranji mir. Romanje v Assisi nam je ponudilo priložnost za duhovno prenovo in globljo povezanost z vero.

Zala

Meni je bilo kar kul.

Rožle

Na romanju smo se povezali v molitvi in pesmi. Duhovne vaje so mi razširile mnoga obzorja, ob tem pa sem iskreno uživala.

Brina

V mladih sem prepoznaval čudovite vrline in odprtost Frančiškovi duhovnosti, ki nam jo je p. Danilo na tako čudovit Frančiškov način približal in jo vcepljal v naša srca. Mladi so pokazali, da so »takšni kot vsi drugi, takšni kot nekateri drugi in takšni kot noben drugi, to je edinstveni«. So misijonarji naše župnije, naša sedanost in prihodnost, naše upanje in naše veselje. Niso popolni, so pa naši in odprti Popolnosti. Tudi sv. Frančišek ni bil popoln, je pa stopal po poti Popolnosti in jo z molitvijo, žrtvijo, svetostjo in iskrenostjo udejanjal. Bog daj, da bi tudi naši mladi skušali vsaj v določenih segmentih posnemati sv. Frančiška, da bo tako »Ljubezen ljubljena« v njih in po njih.

Slavko

Minoriti tudi na Grenlandiji?

p. Igor Salmič

Kaj boš počel na Grenlandiji? Ali tam živijo tudi ljudje? To je bila prva reakcija nekaterih prijateljev in znancev, ki so izvedeli za moj obisk te severne dežele od 14. do 23. avgusta 2024.

Bralci revije Med nami so seveda že imeli priložnost prebrati marsikateri članek izpod peresa p. Tomaža Majcna, ki je večkrat službeno obiskal Grenlandijo. Naslednje vrstice bodo tako, vsaj upam, le en kamenček več v tem zanimivem in v določeni meri eksotičnem mozaiku zanimivih zgodb z največjega otoka na svetu.

S p. Tomažem Majcnom, članom slovenske minoritske province, sva se na daljno Grenlandijo odpravila 14. avgusta. Zanj je bilo to službeno potovanje, saj je bil lansko leto imenovan za župnika v grenlandskem glavnem mestu Nuuk, zato se tja odpravi nekajkrat na leto za tri tedne, medtem ko tudi v Københavnu na Danskem kot župnik skrbi za cerkev Najsvetejšega zakramenta.

Kakorkoli že, sam sem bil zelo na trnih že na letališču v Københavnu. Kakšno letalo bo letelo na Grenlandijo? In

predvsem, kateri ljudje se odločajo za to pot? Hitro sem presenečen ugotovil, da ima Grenlandija lastno letalsko družbo (Air Greenland), ki – razen ob kakšnih izjemah – vsakodnevno ponuja lete iz Københavna v Kangerlussuaq, ki zaenkrat še velja za glavno in edino mednarodno letališče na Grenlandiji. Ljudi, ki so čakali v vrsti na letalo, je bilo ogromno. Po obraznih potezah sem lahko prepoznal Grenlandce, Dance, Filipince in tudi mnogo drugih turistov iz različnih držav. Letalo se je napolnilo do zadnjega kotička in nekdo je bil primoran na selitev iz ekonomskega v poslovni razred. Ta »kazen« je doletela ravno mene. Prvič in verjetno zadnjič sem izkusil luksuz prvega razreda na letalu, a podrobnosti tovrstnega udobja med štiriinpolurnim letom bom prepustil vaši domišljiji.

Z ogromnim letalom, ki je prevažalo več kot 300 potnikov, smo pristali v kraju Kangerlussuaq. Zaenkrat še vsa letala omenjene letalske družbe pri potovanju iz Københavna pristajajo tukaj, od tu naprej pa se je treba vkrcati v manjša letala (do 30 oseb), ki z glasnim brnenjem propelerjev letijo v nekatera pomembnejša mesta na Grenlandiji: Nuuk, Ilulissat, Sisimiut, Narsarsuaq ... Med kratkim čakanjem na letalo, namenjeno v glavno mesto Nuuk, so množice preplavile brezcarinsko trgovnico, ki je ponujala različne izdelke, od vsakdanjih živil do bogate izbire cigaret in alkoholnih pijač. P. Tomaž mi je razložil, da se mnogi ustavijo tukaj, ker so izdelki na Grenlandiji tudi do trikrat ali štirikrat dražji kot na Danskem in drugod po Evropi.

Kmalu se je letalo spet dvignilo v oblačno nebo in po slabi uri letenja nad »skalnato puščavo«, kot bi sam poimenoval neobljudene pokrajine, smo pristali v glavnem mestu Nuuk. Tu le mimogrede omenim, da je 80 % Grenlandije pokrite z ledom, tudi do višine treh kilometrov. Pozimi praktično povsod zapade večja ali manjša količina snega, poleti pa je na zahodni obali, kjer je tudi Nuuk, zelo prijetno, temperature se gibljejo od 5 do 10 stopinj Celzija. Ob vročinskem valu v Evropi je bila to zelo dobrodošla osvežitev. Večina mest na otoku, ki šteje okrog 56.000 prebivalcev, je ravno na tej zahodni

strani, ki meji s Kanado. Do kakšnega leta nazaj je bilo med Københavnom in Nuukom štiri ure razlike, od takrat naprej pa se je ta zmanjšala na tri. Grenlandija lahko s svojim imenom zavaja, saj to v dobesednem prevodu pomeni »zelena dežela«. Ime naj bi po legendi dobila kmalu potem, ko so prvi Vikingi prišli sem konec desetega stoletja. Da bi z zvijačo pridobili druge prebivalce, so jim govorili o širnih in rodovitnih zelenih pokrajinah. No, na predelih, kamor ledeniki ne segajo, je dejansko opaziti travnata območja, na čistem jugu otoka pa je moč najti celo kakšno drevo.

Vrnimo se k prihodu v glavno mesto. Na novem letališču s podaljšano pisto naju je prijazno sprejel Dixon, ki izhaja iz Filipinov in z družino že vrsto let živi in dela na Grenlandiji. Mnogi Filipinci so šli s trebuhom za kruhom in našli delo v različnih grenlandskih mestih. Po nekajminutni vožnji smo dospeli do katoliške cerkve Kristusa Kralja in župnijskih prostorov, ki so postali najin dom za nekaj dni.

Sprehodi po mestu so me navdali z začudenjem: redkokdaj sem videl toliko žerjavov na kupu. Nenehno se gradi: nove gradnje, nova glavna bolnišnica, nove šole in gimnazije. Mesto, ki ima približno 17.000 prebivalcev, združuje kombinacijo starih lesenih hiš in večstanovjskih blokov. Ustanovljeno je bilo leta 1728, ko je sem

prispeel dansko-norveški duhovnik Hans Egede in kot misijonar prinesel protestantizem. Njegovo misijonsko udejstvovanje po Grenlandiji se je sicer začelo že leta 1721.

Seveda pa so bili edinstveni prizori ledene gore manjših in večjih razsežnosti, ki plavajo po morju in včasih tudi nasedajo na obalah. Kdor ima rad dolge dneve, mu priporočam obisk konec junija, ko sonce zaide okrog ene ure zjutraj in se že pojavi na obzorju pred četrto uro; če pa hočete zimsko idilo, morate od novembra naprej računati na zelo dolge noči in le nekaj uric svetlobe. Bajje je najlepše februarja, ko je še veliko snega, a že več sončnega vremena. Tovrstne razmere so še dokaj znosne, saj je Nuuk na južni strani otoka, npr. v Ilulissatu pa so razlike med poletjem in zimo veliko bolj ekstremne.

Kako je videti Katoliška cerkev na Grenlandiji? Tu obstaja nekaj majhnih katoliških skupnosti, v katerih je velika večina Filipincev. Največja skupnost je v glavnem mestu Nuuk. Približno 200 vernikov se vsako nedeljo zbira v župnijski cerkvi Kristusa Kralja. Za to župnijsko skupnost so odgovorni naši bratje, in kot je bilo že omenjeno, je bil p. Tomaž imenovan za tukajšnjega župnika avgusta 2023. Med letom sam osebno pride nekajkrat v Nuuk, je pa izredno lepo, da z nekaterimi drugimi duhovniki iz Danske vsako nedeljo v letu zagotavlja sveto mašo za vernike. Tega privilegija nima niti marsikatera župnija v Sloveniji.

Med bratskim obiskom sem tudi sam na lastni koži občutil nepopisno veselje katoliške skupnosti, da ima zagotovljen dostop do zakramentov in tedenskega euharističnega praznovanja. V nedeljo, 18. avgusta, smo skupaj praznovali slovesnost Marijinega vnebovzetja, temu pa je sledilo skupno druženje ob bogato obloženi mizi grenlandskih in filipinskih dobrot. Maše se ponavadi obhajajo v angleškem jeziku, čeprav večina Filipincev dobro govori tudi dansko. Grenlandski jezik pa je zelo drugačen in težak za učenje.

Na otoku je še nekaj manjših skupin katoličanov, ki nimajo lastne cerkve. Občasno eden od duhovnikov, ki

pride na Grenlandijo, obišče majhno katoliško skupinico v mestu Ilulissat (okrog 150 vernikov), dve uri z letalom severno od Nuuka, in ob tej priložnosti se verniki zberejo na svojih domovih ter tako podoživijo izkušnjo prvih kristjanov.

Te male katoliške skupnosti imajo dolgo tradicijo, saj je evangelij na otok prispel že v srednjem veku, čemur je sledila tudi ustanovitev škofije Garðar leta 1126. Po nekaj stoletjih je škofija ugasnila. Eden od razlogov tiči v tem, da se je konec 14. stoletja tu začela t. i. »mala ledena doba«, ki je močno zdesetkala prebivalstvo in je trajala nekje do sredine 18. stoletja. Kot smo že omenili,

je prišlo v prvi polovici 18. stoletja do ponovnega pokristjanjevanja otoka, a izključno v protestantski obliki. Katoličani so se vrnili na otok v 20. stoletju. V omenjenih stoletjih je bilo zaznati tudi spremembo strukture prebivalstva, ki je prav tako vplivala na versko pripadnost. Po obdobju prvotnih prebivalcev otoka (»zgodnji Dorseti«, do leta 0, »pozni Dorseti« med 700 in 1300) so kmalu po prihodu Vikingov z Erikom Rdečim (985–1450) na otok prišli tudi sedanji Inuiti (»Thule«, od 1200 dalje). Večina prebivalstva danes pripada protestantski veri, nemalo jih sledi tudi lokalnim verstvom. Katoličani so večinoma Filipinci, najde pa se tudi kakšen Danec, Vietnamec in še kdo.

Po številnih zgodovinskih dogodivščinah danes grenlandsko ozemlje cerkvenoupravno spada pod škofijo København. Grenlandija namreč tudi uradno spada pod dansko krono, čeprav je v zadnjih desetletjih dosegla visoko stopnjo avtonomije. Danska še vedno prispeva tretjino v grenlandski proračun.

Minoritski red s pomočjo naših bratov odkriva nove in nenavadne kraje evangelizacije in kdo bi si mislil, da se naši bratje v molitvi obračajo na Boga podobno, kot je to storil že misijonar jezuit Frančišek Ksaverij: »Gospod, tukaj sem, kaj hočeš, da storim? Pošlji me, kamor te je volja, četudi v Indijo [oz. v našem primeru »na Grenlandijo«].«

Ob 800-letnici vtisnjenja ran svetega Frančiška na La Verni – tretji del

p. Igor Salmič

Nadaljujemo razmišljanje o vtisnjenju ran na gori La Ver-na. V prvih dveh delih smo analizirali nekatere biografije iz najzgodnejšega obdobja, ki govorijo o tem dogodku. Tokrat bomo svojo pozornost usmerili na slikarska dela oz. na umetniške upodobitve omenjenega čudeža. Tako kot se je evangelij oznanjal z zapisano besedo (Sveto pismo) in umetniškimi deli (freske po cerkvah), velja tudi za življenje in dejanja asiškega ubožca. In tako kot smo s pomočjo biografij prihajali do različnih poudarkov in zaključkov, se podobnega rezultata nadejamo pri umetniških delih, ki so se seveda tudi sama naslanjala na različne pisne vire. Izbrali bomo nekaj najbolj znanih ikonografskih prikazov prejema stigem na La Verni od prve polovice 13. do prve polovice 14. stoletja.

1) Bonaventura Berlinghieri, Sveti Frančišek in zgodbe njegovega življenja, cerkev svetega Frančiška v Pesci (Toskana), tempera na lesu (1235)

Predstavljamo najstarejšo ohranjeno upodobitev vtisnjenja ran pri svetem Frančišku na La Verni. Avtor je s tempero z zlato podlago na lesu predstavil šest dogodkov iz življenja svetega Frančiška: dva sta vzeta iz njegovega zemeljskega življenja, štirje pa se nanašajo na čudeže, ki jih je naredil po svoji smrti. Pri dveh zemeljskih dogodkih gre za pridigo pticam in za prejem svetih ran na La Verni. Že to nam daje vedeti, da gre pri stigmah za enega od najpomembnejših trenutkov Frančiškovega življenja.

Poglejmo pobliže samo upodobitev. La Verna je prikazana v skalah, kjer ni veliko rastlin. Frančišek je v molitveni drži na kolenih in že s stigmi. Spominja na Jezusov krvavi pot v Getsemaniju.

V oči bode zlato okraستا barva, ki je uporabljena tako za nebo kot tudi za zemljo, kot bi avtor želel sporočiti, da je zemlja sama preobražena ob srečanju med Bogom in

človekom. Luč, ki prihaja od zgoraj, se preko skal prebije do sv. Frančiška. Gre za močno sporočilo: po težki poti križa Frančišek ponovno najde pot do raja, ki ga je prvi človek izgubil.

Poglejmo še serafa. Vidimo mlad angelski obraz, ki je v celoti prekrit s šestimi krili, tako kot to opiše prerok Izaija (6,1–3). Serafi so angeli najvišje kategorije, najbližje Bogu. O tem govorijo tudi modri polkrogi, od koder se spušča seraf. Modra barva je v zahodni ikonografiji predstavljala nebesa in Božje kraljestvo, podobno kot tudi zlata barva. Krila so na notranji strani temno in svetlo rdeča (deloma tudi bela). Rdeča barva je tipična za serafe, ki že v zgodnji teologiji predstavljajo gorečnost in ljubezen. Vidijo se tudi temnejše barve, npr. rjava in modra, ki so bolj značilne za angele kerube, ki so bili po pomembnosti v angelski hierarhiji takoj za serafi.

Umetnik je sledil biografiji Čelanskega, ki govori o vide-nju serafa in ne Kristusa. Telesni položaj serafa spominja na nekoga, ki bi bil pribit na križ, a ni Kristusovega obraza, ne vidi se ne zgornji del telesa ne križ. Zanimivo je, da med serafom in Frančiškom ni očesnega stika, saj seraf gleda naravnost. Njegovi nogi sta videti pribiti, a sta upodobljeni ena poleg druge. Podobno bo veljalo za ostale upodobitve iz tega obdobja, kar kaže na bizantinsko tradicijo. Na koncu omenimo še navzočnost sakralnih stavb levo in desno ob Frančišku. Prikazujejo mesto na La Verni, kamor se je Frančišek zatekal k molitvi.

2) Relief v kapeli stigem, La Verna (konec 13. stoletja)

Zelo na kratko se ustavimo ob reliefu, ki je na samem kraju stigem, na La Verni. Glede na to, da je bila kape-la zgrajena leta 1263, lahko relief postavimo v zadnja desetletja 13. stoletja. Relief je postavljen pri vho-du v kapelo stigem, kjer je Frančišek prejel rane. Gre za privilegirano kraj umestitve umetniškega dela.

Vidimo lahko nekaj posebnosti. Frančišek je umeščen pod serafa in ne predenj oz. levo od njega. Nekateri to povezujejo z očesno boleznijo, saj Frančišek ni videl skoraj nič več. Hkrati naj bi

seraf nad Frančiškom vernikom dal vedeti, da je šlo pri tem dogodku za nebeško izkušnjo, ne za zemeljsko. Žarki povezujejo serafa in Frančiška, a ti ne dosežejo telesa asiškega ubožca, temveč le njegovo čelo. Avtor je morda hotel sporočiti, da je šlo za notranje oz. duhovno videnje serafa. Frančišek tako sprejema stigme »od zgoraj«, iz nebes. Drugi elementi (oblika serafa, stavbe) spominjajo na upodobitev iz Pesce.

3) Neznani avtor – »Maestro di San Francesco«, Sveti Frančišek prejme rane, bazilika svetega Frančiška (spodnja bazilika), Assisi, freska (1260–1270)

Preselimo se v mogočno baziliko, ki hrani posmrtno ostanke sv. Frančiška. Sestavljena je iz treh delov: zgornje bazilike, spodnje bazilike in kripte. Ko vstopimo v spodnjo baziliko, najprej zavijemo levo in zagledamo prizore iz Jezusovega življenja na desni in iz Frančiškovega življenja na levi strani. Gre za namerani paralelizem, saj so tudi umetniki želeli ponoviti to, kar so poudarjali pisatelji: Frančišek je v svojem življenju želel živeti na enak način kot Kristus. Eden od parov prikazuje umrlega Jezusa, ki ga objokujejo žene, nasproti temu pa stoji prizor stigem na La Verni. Avtor freske je neznan, v italijanščini se ga je oprijelo ime »Maestro di San Francesco« (Učitelj svetega Frančiška). Predvideva se, da je bil tudi on manjši brat in član Svetega samostana. Njegov opus umeščamo med leta 1260–1270.

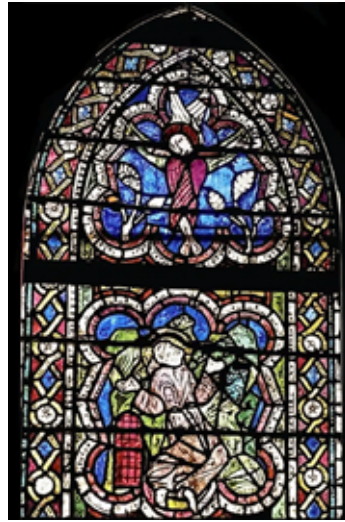

Na freski vidimo zgolj serafa, ne pa tudi Frančiška. Zakaj? Ko so konec 13. stoletja v tem delu bazilike dograjevali stranske kapele, so »uničili« dobršen del fresk in ravno tam, kjer je bil upodobljen Frančišek, se je stena prebila za pridobitev stranske kapele. Lahko le ugibamo, kako je bil videti Kristusov posnemovalec.

Nebo je večinoma v modri barvi in ne več v zlati, a pomen ostaja isti – gre za Božje območje. Je pa okolica veliko bogatejša in rodovitnejša z rastlinami ter spominja na raj. Nekaj posebnosti vidimo pri serafu: ima angelski obraz, ki pa ima že avreolo (sij), njegova glava je že rahlo nagnjena. Krila so podobne barve kot pri serafu v Pesci, roke pa so že odkrite (v Pesci le dlani). Oba elementa, odkrite roke in nagnjena glava, nakazujeta, da seraf v sebi skriva oz. nosi križanega Kristusa, kar do zdaj ni bilo razvidno. Ta povezava še ni tako močna v Prvem življenjepisu Tomaža Čelanskega (1228–1229), ki je bil osnova za upodobitev v Pesci, je pa močnejša v Drugem življenjepisu istega avtorja (1244–1246), ki je bil osnova za fresko v spodnji baziliki. Močnejša povezava med Križanim in

Frančiškom je nakazana tudi v serafovem pogledu, ki je namenjen Frančišku. Da gre v ozadju Drugega življenjepisa Čelanskega za resnično poistovetenje med serafom in Križanim, nam kaže dejstvo, da dogodek na La Verni teološko izhaja iz začetnega srečanja med Frančiškom in Križanim v cerkvi sv. Damijana.

4) To nam potrjuje še ena upodobitev stigem v baziliki sv. Frančiška v Assisiju, ki je delo istega avtorja. V **zgornji baziliki** lahko občudujemo ogromna poslikana okna oz. **vitraje**. Takoj ko vstopimo skozi glavna vrata, lahko desno zgoraj (severna stran) opazimo poslikave nekaterih dogodkov iz življenja svetega Frančiška in tu sta

eden poleg drugega prizora iz cerkve sv. Damijana in **La Verne**. Gotovo ju avtor ni postavil skupaj po naključju. Je pa to izjemno delo zgodnejšega nastanka, okrog leta 1235–1250.

5) Neznani avtor – »Maestro della Croce št. 434«, Stigme sv. Frančiška (muzej S. Uffizi, Firenze), tempera na lesu (1245–1250)

Avtorja ne poznamo, izhaja pa iz toskanskega območja, med Lucco in Firencami. Gre za eno najstarejših del o prejemu stigem na La Verni. Po eni strani je v več točkah podobno upodobitvi iz Pesce (položaj serafa, Frančiškova molitvena drža, zlato ozadje ...), a tu bi izpostavili dve posebnosti.

Prva so žarki, ki povezujejo serafa s Frančiškom: ne gre za enega, kot je to v Pesci, temveč za tri žarke, ki bi lahko nakazovali Sveto Trojico in duhovno povezavo s Frančiškom. Druga pomembna novost pa je upodobitev križa. Pod serafovimi

krili je razviden križ, na katerem je seraf kot pribit. Do zdaj smo videli le krila ter serafove prebodene roke in noge, tu pa gre avtor še korak dalje, da bi še bolj jasno pokazal vernikom, da se je Frančišek srečal s Križanim. A obraz še vedno ostaja angelski.

6) Giotto, Stigme sv. Frančiška, bazilika svetega Frančiška (zgornja bazilika), Assisi, freska (konec 13. stol. – zač. 14. stol.)

Seveda ne moremo mimo najpomembnejšega opusa poslikave iz življenja sv. Frančiška, in sicer Giotta, enega največjih slikarjev svojega časa. V zgornji baziliki je naslikal 28 prizorov iz življenja sv. Frančiška in eminentno mesto med temi ima dogodek z La Verne. Kot prvi avtor med do zdaj obravnavanimi je sledil Bonaventurovi verziji življenjepisa sv. Frančiška, ob tem pa je verjetno uporabil tudi druge vire. Glede na to, da je Bonaventurova biografija o Frančišku več stoletij veljala kot edina avtentična, si lahko mislimo, kako pomembna je morala biti tudi Giottova umetnina. Poglejmo jo malo bolj podrobno.

Pokrajina je zelo preprosta in deluje asketsko. Veliko je skalovja, zelo malo dreves, tu ni raja in idile, kot nam jo kaže Maestro v spodnji baziliki. Tu smo osredotočeni na bistveno, na pot, ki vodi do križa, ozračje je mistično.

Opazimo veliko novost v primerjavi z dosedanjimi upodobitvami: čeprav so pri Giottu še vedno prisotna serafova krila, pa serafa ni več, ampak je namesto njega že Jezus Kristus. Čeprav Bonaventura v življenjepisu še vedno omenja serafa, pa kot prvi biograf jasno zapiše, da je križani človek v podobi serafa v bistvu Kristus sam. Ob tem je zanimivo, da Giotto ni upodobil križa, ki je omenjen v Bonaventurovem besedilu.

Serafova krila imajo podobne barve kot pri prejšnjih upodobitvah, gre pa avtor tu še korak dlje pri razkrivanju telesa: tu niso razkrite samo roke, ampak tudi zgornji del telesa. V ta namen sta dve krili, ki sta prej pokrivali telo, povešeni navzdol. Tako je na še bolj razviden način

pokazan odnos med Kristusovimi in Frančiškovimi ranami, ki so povezane z žarki bele barve, ki simbolizirajo luč. Povezane so rane na rokah, na nogah in na strani.

Zanimiv je tudi Frančiškov položaj telesa. Sicer je še deloma na kolenih (z desno nogo), a je oprt nazaj, ima odprte in ne sklenjene roke. To je še drug prikaz – poleg samih ran – Frančiškove popolne predanosti Kristusu in oblikovanja po Njem.

Na zgradbah (samotišče in kapela), ki smo jih že opazili na nekaterih upodobitvah, lahko opazimo križ, ki kaže na trenutek vtisnjenja ran, torej na sam praznik povišanja sv. križa. In končno velika novost: imamo pričo tega dogodka – br. Leona, enega od najožjih tovarišev sv. Frančiška. Kot bi želel avtor podkrepiti, o čemer so morda nekateri dvomili: Frančišek je resnično prejel Kristusove rane, saj imamo tudi priče. Zanimivo je to, da v dosedanjih biografijah nikjer ni bilo navedeno, da je bil br. Leon priča, pač pa bodo o tem – poleg Leonove »chartule«, kjer je to možno razbrati posredno – pisali kasnejši viri, predvsem v prvi polovici 14. stoletja, npr. *Actus beati Francisci et sociorum eius* (Dejanja sv. Frančiška in njegovih tovarišev). Na podlagi slednjega so nastale nam bolj znane Rožice svetega Frančiška. Če bi Giottovo delo umestili na prehod iz 13. v 14. stoletje, potem je možno, da je bil br. Leon dodan kasneje.

7) Giotto, Stigme svetega Frančiška, Cerkev sv. križa (kapela Bardi), Firenze, freska (pribl. 1325)

Podobno kot v Assisiju je Giotto tudi za Cerkev sv. križa v Firencah, ki jo še danes upravljajo minoriti, naslikal nekatere prizore iz življenja sv. Frančiška, med njimi tudi prejem stigem na La Verni. Čeprav gre za istega avtorja, vidimo med upodobitvama kar nekaj razlik.

V serafu prepoznamo križanega Kristusa (kot že v Assisiju), a tu je podoba še jasnejša: navzoč je križ in telo je še bolj razkrito.

Drugačna je Frančiškova drža telesa: levo koleno je na tleh, telo ni več v celoti obrnjeno h Kristusu, ampak le

Gospod naj ti podari mir!

nad pasom; pod pasom je telo obrnjeno v nasprotno smer. Tudi leva roka je dvignjena veliko višje kot v Assisiju, kot da bi se Frančišek malodane branil pred prejemom ran. Nekateri duhovni avtorji razlagajo, da gre za Frančiškov odziv kot izraz presenečenja. Frančišek, ki je bil zatopljen v kontemplacijo, je v trenutku iztrgan iz duha molitve in se zave mistične prisotnosti samega Kristusa, ki nosi rane.

Pokrajina je še bolj preprosta kot na podobi iz Assisija: na levi ni več kapele, kjer je Frančišek molil, ampak le jama, kamor se je Frančišek pogosto zatekal. Ni več niti brata Leona. Nekateri postavljajo fresko v dvajseta leta 14. stoletja, ko so nastajala dela t. i. spiritualov, ki so v nasprotju z uradnimi verzijami poudarjali bolj duhovno in mistično izkustvo na La Verni in so v ta namen odstranili vse »moteče« elemente, tudi osebe.

8) Ko sem bil pred kratkim v Assisiju, sem si zadal nalogo, da v baziliki sv. Frančiška najdem vse prizore vtisnjenja ran na La Verni. Našel sem štiri primerke, mogoče pa se v kakšnem meni nepoznanem delu skriva še kakšen več. Pri dosedanjem prikazu smo omenili tri prizore, četrtega pa zaradi prostorske stiske nismo analizirali, a je vreden omembe. Gre za avtorja **Pietra Lorenzettija**, ki je med letoma 1310–1319 na **fresko v spodnji baziliki** (blizu glavnega oltarja) naslikal prizor stigem z La Verne. Gre za isto obdobje, ko je slikal bolj znani Giotto; tudi prikaz dogodka je narejen po podobnem vzorcu.

Ne samo besedila, tudi umetniške upodobitve nam govorijo o različnih tradicijah in pogledih na izjemen dogodek vtisnjenja ran na La Verni. Še najbolj je zanimiv razvoj prikazovanja serafa, ki je na začetku videti kot pravi angel, ko pa se bližamo koncu 13. stoletja, se v serafu izrisujejo podobe križanega Kristusa. Gre za podobno pot, kot smo jo videli v razvoju življenjepisov od Čelanskega do Bonaventure. Kakorkoli že, besedilo ali slikava, oboje nam jasno govori o mističnem srečanju in združenju med Kristusom in sv. Frančiškom in oboje lahko v nas vžge željo, da bi tudi mi bili vedno bližje Njemu, ki nas je odrešil preko svojih svetih ran.

Gospod naj ti podari mir!

Dolgo vroče poletje je dodobra ogrelo ozračje in verjetno že vsi nestrpnno pričakujemo jesensko svežino. Letos septembra obhajamo 800-letnico vtisnjenja ran sv. Frančišku, ko je molil in prosil, da bi smel občutiti tisto ljubezen, s katero je Jezus odrešil svet. In prejel je Kristusove rane, da je začutil ogenj Božje ljubezni.

V rubriki Frančiškova duhovnost preberite razmišljanje, ki ga je pripravil Slavko Žižek OFS o ranah v družini. Naša evangelizacija vam prinaša dve katehezi OFS, za september in oktober: prva govori o vtisnjenju ran sv. Frančišku, druga pa o čuječnosti do bratov in sester.

V koledarju si označite 26. oktober, ko bo v Vipavskem Križu srečanje Duh Assisija. Rubrika OFS pokaže tudi, kako je bilo pri svečani predaji ikone Kraljice Frančiškove družine. Pa še nekaj utrinkov s tabora OFS mariborske pokrajine. Kot ponavadi nam rubrika Iz naših družin prinaša novice iz dogajanja po Sloveniji.

V Assisiju so se zbrali frančiškanski ponovinci iz vse Evrope in skupaj razmišljali o sedanjosti in prihodnosti. Sveta dežela še vedno krvavi, zato molimo za mir tam in drugod po svetu. Pozabljene spretnosti pa nam prikažejo, kako pripraviti metin sirup, da se bomo bolj zdravo osvežili. Želim vam prijetno branje!

Vse dobro!

br. Janez Papa

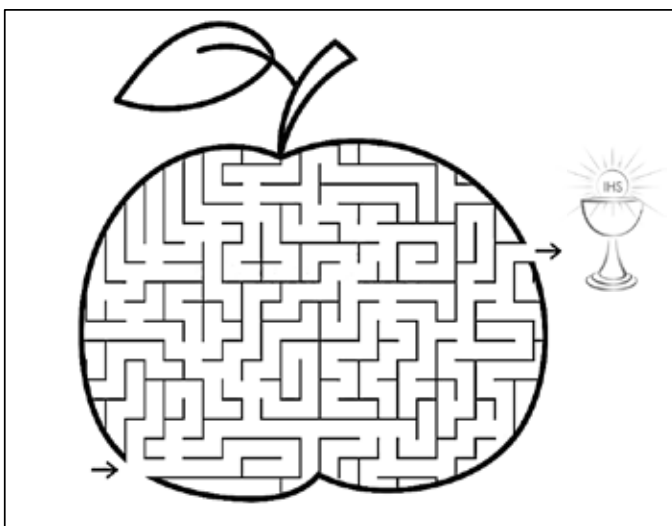

Pripravlja: Milanka Petrovič

Dopolni: »Kdo sem jaz?«

Poveži svetopisemsko zgodbo s svetopisemsko ikono. V prazen prostor dopiši ustrezno črko.

1.	BRATJE SO GA PRODALI ZA SUŽNJA V EGIPT.	A	PETER	(Lk 22,31-34)
2.	EZAVOV BRAT DVOJČEK.	B	NAOMI	(Ruta 1,1-22)
3.	ON JE PREVARAL DALILO.	C	LOT	(Sodniki 16,4-22)
4.	BILA JE ŽENA PERZJSKEGA KRALJA.	Č	JONA	(Jona 2,1-11)
5.	VRGLI SO GA V LEVJO VOTLINO.	D	JOŽEF	(1Mz 37,12-36)
6.	ZGRADIL JE TEMPELJ V JERUZALEMU.	E	MIRJAM	(4 Mz 12,1-16)
7.	POROČENA JE BILA Z IZAKOM.	F	JAKOB	(1 Mz 25,19-34)
8.	IZPELJAL JE IZRAELSKO LJUDSTVO IZ EGIPTA.	G	ESTERA	(Estera 2,1-18)
9.	TRI DNI IN TRI NOČI JE BIL V VELIKI RIBI.	H	ANA	(1 Samuel 1,1-28)
10.	ZGRADIL JE LADJO.	I	REBEKA	(1Mz 24,1-67)
11.	OGLEDNIKA JE SKRIVALA NA STREHI HIŠE.	J	DANIEL	(Daniel 6,11-25)
12.	PO SMRTI SVOJEGA MOŽA JE ŽELELA, DA JO PRIJATELJICE KLIČEJO MARA.	K	SAMSON	(Sodniki 16,4-22)
13.	MOJZES JE ZAJEMAL VODO ZA NJENO DROBNICO.	L	SALOMON	(2 Kroniška 3,1-9)
14.	POSTALA JE GOBAVA, BELA KAKOR SNEG.	M	MOJZES	(2 Mz 6,28-7,7)
15.	MARLJIV RIBIČ, KI JE UTRJEVAL SVOJE BRATE.	N	NOE	(1Mz 6,14-22)
16.	BIL JE ZA ZGLED V GOVORJENJU, VEDENJU, LJUBEZNI, VERI IN ČISTOSTI.	O	RAHABA	(Jozue 2,1-7)
17.	V MOLITVI JE PRÓSILA BOGA ZA SINA IN BILA USLIŠANA.	P	ZIFORA	(2 Mz 2,1-22)
18.	NJEGOVA ŽENA JE POSTALA SOLNAT STEBER.	R	TIMOTEJ	(1 Timotej 4,1-16)

			1		5		
					1		3
				5		2	9
3					4	7	
		9					6
			7		6	9	1
2	8		4		9		
		3		2			7
	7	5			3		

GOSPOD, POZNAŠ KAKŠEN VIC?**Vem, vem:**

Policaj ustavi mlado voznico in ji reče:

»V tunelu niste prižgali luči!«

Mlada voznica odgovori:

»Jaz sploh ne vem, kje se prižgejo v tunelu luči!«

Vipavski Križ
RANE-STIGME
26. oktober 2024

ČASOVNICA:

- 9.30 - molitev rožnega venca za mir
(vodijo bratje in sestre OFS Vipavski Križ)
- 10.00 - sveta maša
- 11.30 - čaj, kava, pecivo
- 12.00 - Stigme sv. Frančiška – razmišljanje in pričevanje
- 13.00 - kosilo
- 14.30 - Frančišek poje - prepevanje (s pesmijo se predstavijo vsi redovi)
- 15.00 - sklepni blagoslov, zaključek in odhod proti domu

POKRAJINSKI VOLILNI KAPITLJI FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA

**Pokrajinski volilni kapitlji bodo
v soboto, 9. novembra, z začetkom ob 9. uri,**

v cerkvi sv. Antona Padovanskega na Viču, Tržaška cesta 85, Ljubljana.
Kapitlji bodo za vsa tri pokrajinska bratstva na istem mestu in ob isti uri.

S tem razgllašamo začetek volilnih kapitljev
v pokrajinskih bratstvih Ljubljana, Maribor in Koper.

Vse vas, dragi bratje in sestre, lepo prosimo za molitev,
da bi kot bratstvo in posamezniki prepoznali in izpolnili Božjo voljo.

Kličimo Svetega Duha z molitvijo kardinala Merciera:

***“Sveti Duh, duša moje duše, častim te.
Razsvetli me, vodi me, okrepi me, potolaži me,
navdihni me, kaj moram storiti.
Prosim te, razpolagaj z menoj, saj obljubljam,
da ti bom poslušen in da bom sprejel vse,
kar boš dopustil, da se mi zgodi.
Samo spoznati mi daj svojo voljo. Amen.”***

Sv. Frančišek in sv. Klara, prosita za nas.
Sv. Ludvik in sv. Elizabeta, prosita za nas.

Mir in dobro!

EVHARISTIJA, VZEMI MOJE SRCE

Naj ne bo le množičen shod,
naj ne bo le enkraten kongres,
ki bo šel mimo mene kot glasno praznovanje
in bi me z novim jutrom ne spremenil
do dna mojega čutenja, verovanja in zaupanja!
O, Gospod, naj ne bo le manifestacija,
ki jo bom opravil, ker jo bodo pač mnogi v Cerkvi
opravili z radovednostjo, pričakovanjem,
navdušenjem in dolgočasjem.
Gospod, naj bo evharistija zame nova ljubezen življenja!
Naj mi Tvoje darovanje v vsaki sveti maši vzame srce,
tako močno, globoko, ljubeče in dokončno
naj me prevzame, da bom po sveti maši postajal
vse bolj svet, vse bolj božji.
Prosim, obvaruj me mlačnosti in trenutnih
navdušenj, obvaruj me posvetnih želja in skrbi,
ki mi tako hitro zadušijo zvestobo in voljo,
da si Ti moj prvi.

Gospod, naj bom že enkrat povsem
Tvoj in povsem srečen!
Priznam, da sta mi z leti vera in evharistija postali rutina,
hitro drdranje obrazcev in molitev,
brezsrčno uživanje tvojega Telesa in Krvi.
O, moj Bog, odreši in ozdravi me te nevarne
bolezni „pobožnih“!
Vzemi mi srce, evharistija, Jezus, darovano Jagnje!
Osvoji mi celotno srce, da Te bom vse bolj ljubil
od dne do dne in slednjič namesto kongresa obhajal
nebeško veselje pri Tebi,
v naročju večnosti iz oči v oči.

Nataša Ahčin

Vsa veličina sv. Frančiška Asiškega
je v njegovi ponižnosti, uboštvu, ljubezni do stvarstva in evharistije,
ki v objemu Križanega vzcveti v veliko svetost.

Naj bo praznik sv. Frančiška Asiškega dan zbranosti in molitve pri evharistiji.

Naj se po vseh nas uresničuje praznična mašna prošnja:

„Po tvoji milosti je naš serafinski oče Frančišek Asiški
postal podoben Jezusu Kristusu v uboštvu in ponižnosti.

Naj hodimo po isti poti za tvojim Sinom in naj se združujemo s teboj v veseli ljubezni.“

Uredniški odbor

Še preden vstopimo v liturgični prostor, da bi obhajali bogoslužje, se moramo zavedati, da je le-ta svet zaradi Kristusove navzočnosti in zaradi dogodka velikonočne skrivnosti, ki se v tem prostoru obhaja.

p. Anton Borovnjak